

Päivi Paavola & Tarja Ruuska

**SOSIONOMIOPIISKELIJOIDEN
KOKEMUKSIA OHJAUKSESTA JA SEN
VAIKUTUKSESTA OPINTOJEN
EDISTYMISEEN**

Xamkissa, Kotkan kampuksella

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijät	Tutkinto	Aika
Päivi Paavola & Tarja Ruuska	Sosionomi (AMK)	Lokakuu 2018
Opinnäytetyön nimi		
Sosionomiopiskelijoiden kokemuksia ohjauksesta ja sen vaikutuksesta opintojen edistymiseen Xamkissa, Kotkan kampuksella		47 sivua 5 liitesivua
Toimeksiantaja		
Carry on -hanke		
Ohjaaja		
Marko Raitanen		
Tiivistelmä		
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden kokemuksia ohjauksen saataavuudesta ja sen kehittämisestä. Tavoitteena oli myös saada lisätietoa, oliko ohjauksella ollut vaikutusta opintojen keskeyttämiseen. Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Kotkan kampuksen sosionomiopiskelijat (AMK), kaikilta vuosikursseilta.</p> <p>Tutkimuksen menetelmälliseksi lähestymistavaksi valittiin laadullinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2018 kyselytutkimuksen avulla. Tutkimuslomakkeessa oli yhteensä 12 kysymystä, jotka koskivat vastaajien taustatietoja, opintojen keskeyttämistä ja ohjausta. Tutkimuskyselyyn vastasi 30 opiskelijaa.</p> <p>Tutkimustuloksien perusteella sosionomiopiskelijat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. Lähes jokainen vastaaja oli sitä mieltä, että ohjauksella oli ollut positiivisia vaikutuksia heidän opintoihinsa. Eniten hyötyä ohjauksesta vastaajat kokivat saaneensa HOPS-keskusteluista ja opintojen valintoihin liittyvissä asioissa.</p> <p>Vastaajista 20 % oli harkinnut opintojen keskeyttämistä. Yleisimmät syyt opintojen keskeyttämisaikaisiin olivat ohjauksen ja neuvonnan puute. Moni oli myös sitä mieltä, että itsestä opiskelua oli liikaa. Yleisimmäksi opintojakson keskeyttämiseen johtaneeksi syyksi vastaajat valitsivat ajanhallinnan ongelmat. Ohjaukseen toivottiin kiinnitettävän erityisesti huomiota opintojen alku- ja loppuvaiheessa. Opiskelijat toivovat lisäksi, että lähiopetus säilyisi lisääntyvän verkko-opiskelun rinnalla. Lähiopetuksella näyttäisi kyselyn mukaan olevan myös opintojen keskeyttämiseen ennaltaehkäisevä vaikutus. Myös oikea-aikainen ja ennalta koiva ohjaus sekä helposti löydettävissä oleva tieto voisivat ehkäistä opintojen keskeyttämiä. Opinnäytetyön tutkimustulokset liitettiin osaksi Carry on -hanketta. Toimeksiantaja sai hankkeeseen opiskelijoiden näkemykset ohjauksesta ja ideoita ohjauksen kehittämiseen.</p>		
Asiasanat		
ammattikorkeakoulu, neuvonta, ohjaus, opintojen keskeyttäminen		

Authors	Degree	Time
Päivi Paavola & Tarja Ruuska	Bachelor of Social Services	October 2018
Thesis title Students' experiences about guidance and its influence on progression of study in the degree programme of Social Services In South-Eastern Finland University of Applied Sciences on Kotka campus		47 pages 5 pages of appendices
Commissioned by Carry on -project		
Supervisor Marko Raitanen		
Abstract <p>The objectives of this qualitative bachelor's thesis were to collect information about students' experiences of available study counselling and how they would develop student counselling in South-Eastern Finland University of Applied Sciences on Kotka campus. This thesis aimed to obtain further information if study counselling had influenced the decision to quit one's studies. The target group of study was all students in the degree programme of Social Services.</p> <p>The research material was collected using a survey in the spring of 2018. The questionnaire had 12 questions concerning respondents' background information, the decision to quit one's studies and study counselling. The survey was answered by 30 students.</p> <p>According to the findings of the survey, students in the degree programme of Social Services were mainly satisfied with the counselling they had received. Almost every respondent said the given study counselling had had positive impact on their studies. In the experiences of respondents, the most helpful form of counselling they had had was discussion about personal curriculum and matters of study choices.</p> <p>One fifth of the respondents had considered quitting their studies. The most common reasons for these thoughts were the lack of study guidance and student counselling. Many of them said there were too much independent studies. The problem of time management was the most common reason why the respondents had quit courses. Respondents wanted university of applied sciences to pay more attention to student counselling, especially in the early and late stages of studies. The students also hoped on-campus training would still be organized beside the increasing web-based studies. Be based on the findings of the survey, on-campus training appears to prevent students quitting their studies. Well-timed anticipatory counselling and easy-to-find information might prevent the quitting of studies. The findings of this thesis were added as part of Carry on -project. The commissioner received students' views on counselling and ideas how to develop it further.</p>		
Keywords university of applied sciences, counselling, guidance, quitting		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU (XAMK).....	8
3	SOSIONOMITUTKINTO (AMK).....	8
4	OHJAUS.....	8
4.1	Ohjaus ammattikorkeakouluissa.....	10
4.2	Ohjaus Xamkissa.....	10
4.3	Verkko-ohjaus.....	12
4.4	Ohjauksen ja tuen tarpeet.....	13
5	OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN.....	14
6	TUTKIMUKSEN RAPORTOINTI JA ANALYSOINTI.....	16
6.1	Tutkimuksen tavoitteet, kohderyhmä ja lähestymistapa.....	16
6.2	Webropol-kyselytutkimus ja aineiston keruu.....	17
6.3	Aineiston tarkastelu ja analyysi.....	19
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	20
7.1	Vastaajajoukon perustiedot.....	20
7.2	Opintojen keskeyttäminen.....	21
7.3	Opintojakson keskeyttämiseen vaikuttaneita tekijöitä.....	23
7.4	Ohjauksesta saatu apu.....	25
7.5	Kokemuksia ohjauksesta.....	26
7.6	Ohjaajan tavoittaminen.....	29
7.7	Ohjauksen kehittäminen.....	30
7.8	Yhteenveto.....	33
8	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	33
8.1	Tutkimuksen haasteita.....	35
8.2	Tulosten vertailua ja arviointia.....	36
8.3	Xamkin kyselytutkimukset.....	38
9	POHDINTA.....	39

9.1	Konkreetitset kehittämisideat toimeksiantajalle	40
9.2	Jatkotutkimuksien aiheita.....	41
LÄHTEET.....		42

LIITTEET

Liite 1. Kyselytutkimuksen saatekirje

Liite 2. Kyselytutkimuslomake

1 JOHDANTO

Korkeakouluopiskelijalta odotetaan kykyä ymmärtää tietoa syvällisesti ja taitoja selittää, arvioida ja soveltaa oppimaansa. Opiskelijalta odotetaan myös omatoimisuutta, pitkäjänteisiä työskentelytapoja ja itsenäisen opiskelun taitoja. Ammattikorkeakoulussa aikaa näiden taitojen harjoitteluun on kuitenkin rajallisesti. (Heikkilä ym. 2011, 32.)

Opiskelijan omat odotukset ammattikorkeakouluopiskelusta saattavat olla ristiriidassa todellisuuden kanssa. Käsitys omista opiskelukyvystä ja älykkyydestä vaikuttavat opiskelijan odotuksiin opinnoissa menestymisestä ja motivaatioon panostaa opintoihin. Myös opiskelijan aikaisemmat opinnot ja käsitys oppimisesta vaikuttavat siihen, millä tavalla hän lähestyy erilaisia tehtäviä ja suhtautuu tarjolla olevaan ohjaukseen. (Heikkilä ym. 2011, 32.) Koska opiskelijoiden odotukset opiskelusta ovat erilaisia ja opiskelutaustat vaihtelevat, myös ohjauksen tarve ja sen piiriin hakeutuminen on yksilöllistä.

Tähän opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen tavoitteena on selvittää Kaakois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk), Kotkan kampuksen sosionomiopiskelijoiden kokemuksia ohjauksen toimivuudesta ja ohjauksen vaikutuksesta opintojen keskeyttämiseen. Tavoitteena on myös tunnistaa ja tuoda esille ohjauksen kehittämistarpeita ja -ideoita, niin että opiskelijat valmistuisivat tavoiteajassa ja saisivat koko opiskelun ajalta tarvitsemansa tuen. Käsite ohjaus tarkoittaa tässä opinnäytetyössä oppimiseen liittyvää tavoitteellista toimintaa ja kommunikointia, jonka tarkoituksena on edistää opiskelijoiden sitoutumista ja menestymistä opiskeluissa. Tutkimuskysely toteutettiin Webropoltyökalulla, maaliskuusta–huhtikuussa 2018.

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena oli tukea Carry on -hanketta, joka toteutettiin ajalla 1.1.2016–30.6.2018. Hankkeen tavoitteena oli kehittää opetus- ja ohjaushenkilöstön ohjausta ja ohjaustyökaluja kaikissa hankeverkosto-oppilaitoksissa sekä vähentää ja ennaltaehkäistä keskeyttämisä. Välillinen kohdeyhmä olivat opiskelijat, joiden kokemuksia tämän opinnäytetyön tutkimuksessa kerättiin ja tarkasteltiin toimeksiantajan pyynnöstä. Hankkeessa mukana olivat Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto, Kaakois-Suomen ammatti-

korkeakoulu, Kouvolan aikuiskoulutuskeskus, Harjun oppimiskeskus ja Kouvolan seudun ammattiopisto. Hanketta rahoitti Euroopan sosiaalirahasto ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (Carry on – tutkintojen läpäisemisen parantaminen sekä tehokkaammat koulutuspolut s.a.)

Verkko- ja etäopetuksen määrä ammattikorkeakouluissa kasvaa. Vaikka verkko-opiskelu tuo myös valinnan mahdollisuuksia opiskeluun sekä helpottaa monen opiskelijan opintojen etenemistä tarjotessaan erilaisia opiskeluvaihtoehtoja, täysin ongelmaton tämä kehitys ei kuitenkaan ole. Tämän vuoksi tutkimuksessa haluttiin tarkastella opiskelijoiden tarpeita, odotuksia ja kokemuksia ohjauksesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017) visiotyö näyttää suuntaa korkeakoulutukselle ja tutkimukselle vuoteen 2030 saakka. Ministeriön ehdotuksessa tärkeimmäksi tavoitteeksi nimetään koulutustason nostaminen, johon päästäisiin, jos vähintään puolet 25–34-vuotiaista suorittaisi korkeakoulututkinnon. Suomessa on pystytty asettamaan tavoitteet korkeammalle kuin yleisesti Euroopassa, korkean lähtötason ansiosta. Euroopan 2020 strategiassa tavoitteena on, että 30–34-vuotiaista 40 % suorittaisi korkeakoulututkinnon. Euroopan Unionin tavoitteena on myös, että opiskelijat valmistuisivat tavoiteajassa ja keskeyttämisiä ehkäistäisiin eri tavoilla. Näihin tavoitteisiin Euroopan Unionin ehdotuksen mukaan päästäisiin muun muassa opiskelijoiden valvonnalla, ohjauksella ja erilaisilla ohjauksen menetelmillä, sekä rakenteilla, jotka tukevat opiskelijoiden integroitumista ammattikorkeakouluuyhteisöön ja -ympäristöön. (Dropout and Completion in Higher Education in Europe 2015, 7, 12.)

Myllymäen (2018, 97–98) mukaan korkeakouluopetuksen saavutettavuutta tulevaisuudessa lisäämään siirtämällä opetusta yhä enenevässä määrin verkkoon, esimerkiksi reaaliaikaisten tai tallennettujen luentovideoiden avulla. Myllymäen väitöskirjatutkimus osoitti, että videoluento-opiskelu on opiskelutulosissa verrattavissa lähiopetukseen, ja lähiopetuksen vaihtoehtona videoluennot vähensivät lähiopetukseen osallistujien määrää. Tutkimustulokset kyseenalaistavat näin lähiopetuksen tarpeellisuuden. Erilaisia joustavia osallistumismahdollisuuksia kuitenkin tarvitaan, jotta erilaisten opiskelijoiden opiskelua voidaan tukea tehokkaasti ja päästään kansainvälisiin, kansallisiin ja oppilaitoskohtaisiin tavoitteisiin.

2 KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU (XAMK)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu (Kyamk) ja Mikkelin ammattikorkeakoulu (Mamk) yhdistyivät tammikuussa 2017 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluksi. Sillä on toimipisteet Kotkassa, Kouvossa, Mikkelissä ja Savonlinnassa, joissa opiskelijoita on noin 9300. Opintonsa aloittavia opiskelijoita on vuosittain keskimäärin 2500 ja valmistuvia 1700. Kotkassa opiskelee noin 2600 opiskelijaa. Xamk tarjoaa lähes 60 AMK-tutkintoon ja 26 YAMK-tutkintoon joltavaa koulutusta hyvinvoinnin, teknologian ja luovan talouden alalta. (Xamkin avainluvut s.a.)

3 SOSIONOMITUTKINTO (AMK)

Xamkin sosionomitutkinto on laajuudeltaan 210 opintopistettä, ja koulutuksen suunniteltu kesto 3,5 vuotta. Opetussuunnitelman voi toteuttaa yksilöllisesti ja joustavasti. Verkko-opiskelu ja ympärivuotinen opetustarjonta antavat opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin ja opintojen etenemiseen. Opiskelussa erilaiset oppimistavat ja -ympäristöt vaihtelevat. Opiskelumuotoja ovat lähiopetus, itsenäinen opiskelu, tentit, ryhmätehtävät, verkko-opinnot sekä työelämään liittyvät projektit, hankkeet ja käytännön harjoittelujaksot. Sosionomikoulutuksessa painotetaan pienryhmätoimintaa, ja oppimisen tukena on verkossa toimiva Moodle-oppimisympäristö ja AC-verkkokoulutusympäristö. Päiväopiskelijoilla on enemmän lähiopetustunteja, kun taas monimuototutuksessa opiskelu keskittyy enimmäkseen verkko-opintoihin tai se voidaan yhdistää opiskelijan omaan työhön. (Opinto-opas s.a.)

4 OHJAUS

Asiayhteydestä riippuen ohjauksesta voi englanniksi käyttää eri sanoja (Vehviläinen 2014, 50), joilla on MOT Sanakirjaston (2018) mukaa vivahde-eroja niin ohjauksen sisällössä kuin ohjaajan ja ohjattavan välisessä suhteessa: counselling (neuvonta), guidance (opastus, ohjaus, johto, neuvonta), supervision (valvonta, silmälläpito, kontrolli) ja coaching (coach: valmentaa, opettaa, neuvoo). Oppilaitoksissa ohjaus käsitetään yleisesti opiskelijan opiskelunvalmiuksien kehittämisenä ja opintojen edistämisenä. Ohjauksen tavoitteisiin kuuluvat

myös uranvalinnan tukeminen ja työelämävalmiuksien kehittäminen. Kansainvälisesti ohjaukseen liitetään elinikäinen oppiminen (lifelong learning) ja osaamisen kehittäminen, jota nimitetään elinikäiseksi ohjaukseksi (lifelong guidance). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 9–10.)

Ohjaus on aina sosiaalista yhteistoimintaa, joka edellyttää luottamusta, turvallisuuden kokemusta ja kiireetöntä kohtaamista. Vehviläinen (2014, 12) määrittelee ohjauksen arvostavassa ja vastavuoroisessa kohtaamisessa ja dialogisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvaksi yhteistoiminnaksi, jossa ohjattavan oppimis-, kasvu-, ongelmanratkaisu- ja työprosesseja tuetaan ja edistetään osallisuutta. Ohjausprosessit voivat olla joko pitkäkestoisia oppimis- ja kasvuprosesseja, kuten opinnäytetyön ohjausta, tai valinta- ja siirtymätilanteissa tarvittavaa lyhytaikaista ohjausta, esimerkiksi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaa tai työelämään siirtymisen yhteydessä annettavaa ohjausta.

Vehviläisen (2014, 14–15) mukaan ohjaus voi tapahtua kolmella ohjauksen tasolla: yksilö-, ryhmä- sekä yhteisö- ja organisaatiotasolla. Yksilötason ohjauksella tarkoitetaan henkilökohtaista ohjausta, joka on ohjauksen keskeisimpiä työskentelymuotoja. Ryhmä, esimerkiksi opiskelijaryhmä, voi myös toimia ohjaajana.

Yhteisö- ja organisaatiotason ohjaus tarkoittaa kaikkia niitä yhteisesti sovittuja järjestelyjä, toimia ja rakenteita, joiden avulla ohjauksen kohteena olevia prosesseja järjestelmällisesti tuetaan, hahmotetaan ja kontrolloidaan. Näitä yhteisöohjauksen muotoja voivat olla esimerkiksi ohjeet, tiedotustilaisuudet, verkkosivut, käyttöoppaat, kurssit, ohjaustapaamiset ja arviointitilanteet. Yhteisötason ohjaus tarkoittaa myös sitä yhteistä kieltä, jolla yhteisön jäsenet muun muassa puhuvat ohjauksesta sekä sen tavoitteista ja keinoista. Korkeakouluissa ohjauksella tarkoitetaan yleensä kahdenkeskistä ohjaustilannetta, jolloin ryhmä- ja yhteisöohjaus saattaa jäädä hyödyntämättä riittävästi. (Vehviläinen 2014, 15.)

Ohjauksen tavoitteena on aina perehdyttää ohjattava yhteisön tai organisaation tapoihin ja sääntöihin, sitouttaa sen tavoitteisiin ja kiinnittää sen jäseneksi. Ohjaajalla on, usein enemmän kuin ohjattavalla, tietoa ohjaukseen liittyvästä

asiasta, ja valtaa, joka perustuu tiedon lisäksi myös asemaan yhteisössä. Ohjaus ei kuitenkaan voi olla irrallaan ohjattavan kokemuksista, tilanteesta ja tavoitteista, vaan hänelle on annettava mahdollisuus osallistua ohjausprosessiin aktiivisesti, vastuullisesti ja vastavuoroisesti. (Vehviläinen 2014, 16–19.)

4.1 Ohjaus ammattikorkeakouluissa

Ammattikorkeakoululaki (14.11.2014/932, 14. §) velvoittaa ammattikorkeakouluja järjestämään opintojen ohjauksen niin, että päätoiminen opiskelija pystyy suorittamaan tutkintoon johtavat opinnot niiden laajuutta vastaavassa ajassa. Ohjauspalveluista ammattikorkeakoulut päättävät itsenäisesti, ja ne määritellään ammattikorkeakoulun omissa tutkintosäännöissä. Ohjausta koskevat suunnitelmat ovat osa korkeakoulujen laatujärjestelmiä. Ohjauspalveluja tarjotaan kaikille ammattikorkeakoulussa opiskeleville, opiskelumuodosta riippumatta. Opiskelijaa tuetaan valitsemaan itselleen soveltuvia opintoja ja selviytymään koulutuksen ja työelämän siirtymä- ja nivelvaiheista. (European Lifelong Guidance Policy Network 2016, 37; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 15.)

4.2 Ohjaus Xamkissa

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opintojen ohjauksen tavoitteena on tutkintosäännön mukaan edistää opiskelijan ammatillista kasvua, tukea opintojen edistymistä ja vahvistaa opiskelijan opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta. Opiskelija on oikeutettu saamaan ohjausta koko opintojensa ajan. Opiskelijalla itsellään on kuitenkin päävastuu opintojensa edistymisestä. Hänellä on myös velvollisuus arvioida osaamistaan ja päivittää henkilökohtainen opintosuunnitelmaansa vuosittain. (Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy 2017, 11.) Opintosuunnitelmissa ohjauksen tavoitteet ovat samansuuntaiset, ja myös niissä korostetaan opiskelijan omaa vastuuta opintojen onnistumisesta. Opintosuunnitelmissa mainitaan lisäksi tutoropiskelijat eli vertaisohjaajat, joiden tehtävänä on tutustuttaa aloittavat opiskelijat opiskeluympäristöön, -käytäntöihin, -paikkakuntaan ja opiskelijayhteisöön. (Opinto-opas s.a.)

Xamkin opintojenohjausta esittelevällä internetsivulla painotetaan, että ammattikorkeakoulun vastuulla on riittävän ohjauksen järjestäminen. Opiskelijalla tulee olla mahdollista suorittaa tutkinto itselle mielekkäällä tavalla, omien tavoitteiden mukaan ja tutkinnolle suunnitellussa tavoiteajassa. Ohjauksen

avulla opiskelija saa työkaluja opiskelunsa suunnitteluun ja mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja ratkaisuun. Opintojenohjausprosessin eri vaiheissa opiskelijalle tarjotaan tarpeellista tietoa ja ohjausta. Kuvassa 1 on Xamkin ohjauksen tavoitteet opintopolun eri vaiheissa. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018.)

Kuva 1. Opiskelijan ohjaus opintopolulla (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018)

Ohjauksen tavoitteena on muun muassa ennen opintojen alkua antaa tietoa opiskelusta Xamkissa, ja ammateista, joihin tutkinnot johtavat. Kun opinnot ovat alkaneet, ohjauksen tehtävänä on esimerkiksi opiskelumotivaation herättäminen, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmaprosessin käynnistäminen sekä opiskeluyhteisöön tutustuminen. Opintojen keskivaiheilla ohjauksessa keskitytään ammatillisen osaamisen kehittymiseen ja vahvistumiseen. Ammatillisen asiantuntijuuden kehittyminen ja urasuunnittelu ovat opintojen loppuvaiheen tavoitteita. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018.)

Kuvassa 2 on esitetty Xamkin ohjauksen toimijat ja toimintaympäristö.

Kuva 2. Ohjauksen toimijat ja toimintaympäristö (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018)

Ohjauksen parissa Xamkissa työskentelee ryhmä moniammatillisia toimijoita, jotka yhteistyössä ohjaavat opiskelijaa. Opinnoissa keskeinen on opiskelijavastaava (OVA), jonka tehtävänä on valmentaa ja ohjata opiskelijaa opintojen etenemisessä ja ammatillisessa kasvussa, sekä pitää vuosittaiset HOPS-keskustelut opiskelijan kanssa. Opettajien vastuulla on opintojaksojen ja koulutuksen sisältöjen ohjaus ja opetus. Opintotoimisto vastaa muun muassa opintorekisterin ja Peppi-opiskelijahallintajärjestelmän ylläpidosta. Henkilökunta myös neuvoo niiden käytössä. Kirjaston informaatikot ohjaavat tiedonhaussa ja kirjallisuuden etsimisessä. Lisäksi apuna ovat vertaistutorit ja -opiskelijat. eKampus on opiskelua tukevien palvelujen kokonaisuus verkossa. eOhjausta tarjoavat Xinfo ja eTuutorit verkko-oppimisympäristössä. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018.)

4.3 Verkko-ohjaus

Verkko-ohjaus tarkoittaa opettajan tai opiskelijoiden toisilleen antamaa tukea ja ohjausta internetin välityksellä. Ajallisesti ohjaus voi olla reaaliaikaista, pika- viestimien kautta annettua tai ajasta riippumatonta, kuten sähköpostin tai oppimisalustan kautta tapahtuvaa. Koska vuorovaikutukseen voidaan käyttää apuna tietokonetta, tablettia tai älypuhelinsovelluksia, verkko-ohjaus ei

yleensä ole sidottu tiettyyn paikkaan. Keskeistä verkko-ohjauksessa ovat erilaiset ohjeistukset, sekä varsinainen opetuksellinen ohjaus, jossa opiskelijoille etsitään yksilöllisiä ja yhteisiä keinoja kehittää oppimistaan. (Ihalainen 2009, 8–9; Mäenpää ym. 2017, 14.)

Vuorovaikutuksen ei tarvitse aina olla pitkäkestoista ja prosessiluontoista, vaan opiskelija voi päästä opinnoissaan eteenpäin myös hyvin lyhytkestoisen ohjauksen avulla. Kynnys ottaa yhteyttä ohjaajaan voi madaltua verkon kautta tarjottavan ohjauksen myötä, esimerkiksi WhatsApp-sovelluksen kautta, koska toisinaan voi olla helpompi ilmaista itseään kirjoittamalla kuin kasvotusten. Myös silloin vieraan tilan ja tilanteen tuoma ylimääräinen jännitys mahdollisesti kevenee. (Kolehmainen ym. 2017, 28–29.) On kuitenkin hyvä, että vuorovaikutuskanavia on tarjolla useampia, joista opiskelija voi valita itselleen luontaimman vaihtoehdon.

Fyysistä toimintaympäristöä on myös Xamkissa muokattu vastaamaan verkko-opintojen kehittymistä. Syksystä 2017 lähtien on aloittavilta opiskelijoilta edellytetty henkilökohtaisia mobiililaitteita, jotka opiskelija itse hankkii. Oppilaitos antaa suositukset laitteen ominaisuuksista, joiden pohjalle opetus on suunniteltu. Opiskelijoiden kustannuksia pienennetään tarjoamalla maksuttomia ohjelmistoja, esimerkiksi Microsoft® Office -toimisto-ohjelmistopaketti, joita opiskelussa tarvitaan. Toimintamallista käytetään nimitystä BYOD (Bring Your Own Device). Se on käytössä jo monessa ammattikorkeakoulussa. Uudistuksen tavoitteena on lisätä opiskelijoiden yksilöllisyyttä ja omatoimisuutta. Tämä edellyttää opiskelijoilta laitteiden ja ohjelmistojen teknistä hallintaa. Tarvittaessa apua saa tuutoreilta ja Xinfo-tietohallintopalveluista. (BYOD – Bring your own device s.a.)

4.4 Ohjauksen ja tuen tarpeet

Ohjaustilanne on ohjattavalle hyvin henkilökohtainen ja yksilöllinen kokemus. Tavoitteet ja ohjausprosessin eteneminen kehittyvät ohjattavan opiskelijan tarpeiden mukaan. Ohjaukseen vaikuttavat toimintaympäristö, sovitut toimintamallit sekä usein vakiintuneet käytännöt. Ohjausprosessissa yksilö kohtaa jär-

jestelmää edustavan ohjaajan, joten molemminpuolisen yhteistyön onnistumisen kannalta on tärkeää puhua kieltä, jota kumpikin osapuoli ymmärtää. (Vehviläinen 2014, 13, 38.)

Korkeakouluopiskelijoiden terveystarkastuksen 2016 mukaan lähes 11 %:lla ammattikorkeakouluopiskelijoista oli oppimiseen liittyviä vaikeuksia tai jokin oppimiseen vaikuttava sairaus tai vamma (Kunttu ym. 2017, 80). Salovaara-Pitkäsen (2015) kehittämistyö Mikkelin ammattikorkeakoululle osoitti, että korkeakouluopiskelijoiden erityisen tuen tarpeet on hyvä tiedostaa ja ottaa huomioon. Haastatellut opiskelijat, joiden opinnot olivat viivästyneet ja joilla oli erityisen tuen tarpeita, kokivat, että avun oikea-aikaisella saamisella oli ollut vaikutusta siihen, etteivät opinnot keskeytyneet kokonaan. Usein opiskelijat hakivat itse tukea, tai sitä tarjottiin vasta sitten, kun suorittamatta jääneitä opintoja oli jo huomattavasti ja asiat olivat mutkistuneet. Erityisesti ryhmäohjaajilta toivottiin varhaisempaa puuttumista, koska opiskelijat eivät itse välttämättä kyenneet näkemään ratkaisua kasaantuviin, suorittamatta jääneisiin opintoihinsa. Opiskelijat kyllä ymmärsivät korkea-asteeseen kuuluvan itseohjautuvuuden merkityksen, mutta siitä huolimatta tiiviimpää ja täsmällisempää ohjausta ja aikataulutusta olisi kaivattu.

Opiskelijat kokivat myös, että aiemmat opinnot eivät olleet antaneet riittäviä valmiuksia korkeakouluopintoihin. Opintojen alkuvaiheeseen olisi toivottu enemmän tietoa siitä, mitä ammattikorkeakoulussa opiskelu opiskelijalta edellyttää. Myös opiskelutekniikkaan liittyvä ohjaus ja neuvonta olisi ollut erityisesti tarpeen ja sitä olisi toivottu enemmän. Toisten opiskelijoiden tuki koettiin hyvin merkityksellisenä ja opintoja pääsääntöisesti edistävinä. Yhdessä tapahtuvaa opiskelua toivottiin myös sen vuoksi enemmän. Lisäksi vaihtoehtoisia suoritustapoja kaivattiin tarjottavaksi varsinaisten suoritustapojen rinnalle. Usein vaihtoehtoisia suoritustapoja tarjottiin vasta sitten, jos tavanomaisella suoritustavalla ei päästy tavoitteisiin. (Salovaara-Pitkänen 2015.)

5 OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN

Ammattikorkeakoulun näkökulmasta keskeyttäjä on opiskelija, joka ei suorita tutkintoa kyseisessä ammattikorkeakoulussa. Opintonsa keskeyttäjiä ovat poissaolevaksi ilmoittautuneet tai toisaalla opintoja jatkavat, siirto-opiskelijat,

jotka siirtyvät toisen ammattikorkeakoulun vastaavaan koulutusohjelmaan. Keskeyttäjiä ovat myös koulusta eronneet, opiskeluoikeudesta luopuneet ja opiskeluajan päätyttyä opinto-oikeuden menettäneet. (Penttilä 2008, 10.)

Tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen väheni edellisvuodesta kaikilla koulutusasteilla lukuvuonna 2015–2016. Koulutuksen keskeyttäminen väheni jo neljättä vuotta peräkkäin. Opiskelijoista viisi prosenttia keskeytti opinnot eikä jatkanut missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Ammattikorkeakoulukoulutuksessa tutkintojen keskeyttämisprosentti oli seitsemän. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen (2018) koulutustilastoista. Opetushallinnon tilastopalvelun ammattikorkeakoulukohtaisen tilaston mukaan lukuvuonna 2015–2016 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta siirtyi opiskelemaan muuhun oppilaitokseen 84 opiskelijaa ja opintonsa keskeytti yhteensä 342 opiskelijaa (Vipunen s.a.).

Xamkin tilaston mukaan (Mäenpää 2018a) vuonna 2017 AMK-tutkintoon johtavien, eri koulutusalojen opiskelijoita erosi yhteensä 760. Heistä 539 oli päivätoteutuksen ja 221 monimuotototeutuksen opiskelijoita. Kotkan kampuksen sosionomiopiskelijoita erosi vuoden 2017 aikana kuusi päivä- ja 15 monimuotototeutuksesta. Vuoden 2018 alusta toukokuun alkuun mennessä Xamkista eronneita oli yhteensä 92, joista 63 oli päivätoteutuksen ja 29 monimuotototeutuksen opiskelijaa. Kotkasta sosionomiopiskelijoita erosi vastaavana aikana kaksi monimuotototeutuksesta.

Kuurilan (2014, 27) tiivistelmä eri tutkimustuloksista osoitti, että keskeisimpiä opintojen keskeyttämiseen johtavia syitä olivat opiskelijan epäselvät ammatilliset toiveet ja riittämätön tieto koulutuksesta, väärä alan valinta sekä sitoutumattomuus opintoihin. Keskeyttämiseen johtavina syinä mainittiin myös opiskelijan taloudelliset ja terveydelliset syyt sekä muut elämäntilanteesta johtuvat syyt. Oppilaitoksesta johtuvat syyt liittyivät tiedottamisen, opetuksen ja ohjauksen epäkohtiin sekä opettajien ammattitaidon mahdollisiin puutteisiin.

6 TUTKIMUKSEN RAPORTOINTI JA ANALYSOINTI

6.1 Tutkimuksen tavoitteet, kohderyhmä ja lähestymistapa

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää opiskelijoiden kokemuksia ohjauksen saatavuudesta ja sen kehittämisestä. Tavoitteena oli myös saada lisätietoa, oliko ohjauksella ollut vaikutusta opintojen keskeyttämiseen.

Tutkimuskysymykset olivat:

1. Mikä on opiskelijan oma näkemys ohjauksen saatavuudesta?
2. Miten opiskelijat kehittäisivät amk:n antamaa ohjausta?

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun alempaan sosionomitutkintoon (AMK) johtavan koulutusohjelman opiskelijat Kotkan kampukselta. Kohderyhmään kuuluivat sekä monimuoto- että päivä-toteutuksen opiskelijat kaikilta vuosikursseilta. Kohderyhmä valittiin harkiten, ja sosionomit täyttivät tiedonantajilta vaadittavat kriteerit (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98): Sosionomit ovat koulutusalan ansiosta harjaantuneita havaitsemaan ongelmia ja löytämään niihin myös ratkaisuja. Valitulta opiskelijaryhmältä uskottiin saavan riittävästi tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen menetelmälliseksi lähestymistavaksi valittiin laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Lisäksi tutkimuksen kvantitatiivisesta aineistosta tehtiin keskiarvotarkastelua ja tutkittiin suoria jakaumia. Hirsjärvi ym. (2012, 164) ovat koonneet yhteen laadulliselle tutkimukselle tyypillisimmät piirteet, joiden perusteella tutkimuksen lähestymistapa valittiin. Vaikka tässä tutkimuksessa ei ollut kaikkia laadullisen tutkimuksen tunnuspiirteitä, suurin osa kuitenkin löytyi. Tutkimuksen tarkoituksena oli koota opiskelijoiden kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kokonaisvaltaisesti. Tutkimuskysymykset pyrittiin muotoilemaan niin, etteivät ne liikaa rajoittaneet vastauksia. Toivottiin myös, että tutkimuksessa nousisi esiin odottamattomia asioita ja ideoita. Jokaista yksittäistä vastausta pidettiin tärkeänä ja niitä tarkasteltiin yksityiskohtaisesti. Tutkimussuunnitelmaa oltiin myös valmiita muuttamaan, jos siihen olisi ollut tarvetta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tutkimusaineiston keruumenetelmäksi valittiin kyselytutkimus. Vaikka kyselytutkimus ei ole tyypillisin laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmä, sopi se tähän tutkimukseen ja sen tavoitteisiin. Koska yhteistyökumppani odotti tutkimustuloksia nopeassa aikataulussa, oli kyselytutkimus nopein tapa kerätä laaja tutkimusaineisto. Tutkimuksen aikataulutus oli myös helppoa. (Hirsjärvi ym. 2012, 195.)

6.2 Webropol-kyselytutkimus ja aineiston keruu

Kyselytutkimuslomake laadittiin Webropol-kyselytutkimustyökalulla. Webropol online -kyselytutkimustyökalu oli helppokäyttöinen, turvallinen ja nopea tapa kerätä tutkimusaineistoa. Siinä oli huomioitu myös vastaajien tietoturva. Aineiston raportointi suoritettiin ohjelman omalla raportointityökalulla, ja aineisto siirrettiin uudelleenmuotoiltavaksi Microsoft® Office Excel-taulukkolaskenta- ja Word-tekstinkäsittelyohjelmaan. (Webropol Oy s.a.) Webropol online -kyselytutkimustyökalua voivat Xamkin opiskelijat käyttää veloituksetta, esimerkiksi oppinäytetyöhön liittyvässä tutkimuksessa.

Kyselytutkimuslomakkeessa (liite 2) oli yhteensä 12 kysymystä, joista kolme koski vastaajan taustatietoja, kolme opintojen keskeyttämistä ja loput kuusi käsittelivät ohjausta. Kysymykset etenivät myös tässä järjestyksessä eli helpoista kysymyksistä tarkempaa pohdintaa vaativiin kysymyksiin (Hirsjärvi ym. 2012, 203), jolloin vastaaja samalla tutustui käsiteltävään aiheeseen. Lomakkeessa pyrittiin käyttämään eri kysymysmuotoja vaihtelevasti, jotta vastaaminen olisi mielekäästä ja vältettävissä kyselyyn vastaamisen keskeyttäminen. Kysymyksistä kaksi oli asteikkokysymyksiä ja kaksi avointa kysymystä. Loput kahdeksan oli monivalintakysymyksiä, joista neljässä vastaaja pystyi lisäämään vaihtoehdon, jota ei ollut valmiissa vastausvaihtoehdoissa. Monivalintaja asteikkokysymyksistä saatu aineisto oli helposti käsiteltävissä ja vertailtavissa, ja niissä olleet valmiit vaihtoehdot auttoivat vastaamisessa. Avointen kysymysten vahvuutena oli vastaajan mahdollisuus ilmaista ajatuksiaan ja näkemyksiään vapaasti. (Hirsjärvi ym. 2012, 201.) Vaikka avoimia kysymyksiä oli vain kaksi, olivat ne hyvin tärkeitä opiskelijoiden oman näkemyksen saamiseksi.

Vastaajien taustakysymykset koskivat ikäryhmää, opiskelumuotoa sekä edellisistä opinnoistaan kulunutta aikaa. Opintojen keskeyttämisestä kysyttiin, oliko vastaaja harkinnut opintojen keskeyttämistä ja mitkä tekijät olivat saaneet hänet harkitsemaan sitä tai olivat olleet keskeyttämisen syynä. Vastaajilta kysyttiin myös, mitkä olivat olleet opintojakson keskeyttämiseen johtaneet syyt, jos vastaaja oli keskeyttänyt opintojaksoja. Lisäksi tiedusteltiin, onko saadusta ohjauksesta ollut hyötyä, ja pyydettiin kertomaan kokemuksia ohjauksen hyödyistä omassa opiskelussa.

Ohjaukseen liittyviä väittämiä oli seitsemän, joiden kohdalla vastaaja otti kantaa, kuinka samaa tai eri mieltä oli väittämän kanssa. Väittämät käsittelivät muun muassa ohjaajien lähestyttävyyttä, opiskelijoiden oma-aloitteisuutta ja sitä, tiesivätkö opiskelijat kenen puoleen kääntyä, kun tarvitsivat ohjausta. Vastaajilta kysyttiin myös, kuinka tyytyväisiä he olivat saamaansa ohjaukseen opintojen eri vaiheissa, ja tapaa, jolla he haluaisivat tavoittaa ohjaajan. Kyselylomakkeen lopussa pyydettiin vastaajia kertomaan ideansa ohjauksen kehittämisestä.

Kyselytutkimuslomake esiteltiin viidellä opiskelijalla, joilta pyydettiin korjausehdotuksia. Parannusehdotukset koskivat kyselyn avaamiseen liittyviä ongelmia, yhtä kirjoitusvirhettä ja ohjauksen tarkempaa määrittelyä. Kyselytutkimuslomake korjattiin palautteen mukaan.

Aineisto kerättiin 29.3.–10.4.2018 välisenä aikana. Kyselytutkimuksen saatekirje (liite 1) ja linkki Webropol-kyselyyn julkaistiin Xamkin Student Intranetin ajankohtaista-osiossa, josta se oli nähtävissä Kotkan kampuksen opiskelijoille. Lisäksi kyselystä tiedotettiin opinnäytetyön tekijöiden opiskeluryhmän suljetulla Facebook©-sivuilla ja suullisesti opiskelutapaamisten yhteydessä. Saatekirjeellä pyrittiin motivoimaan opiskelijoita vastaamaan kyselyyn. Saatekirjeessä kerrottiin lyhyesti tutkimuksen taustasta ja tavoitteista. Aineisto kerättiin täysin anonymisti. Studentissa julkaistu kyselytutkimus varmisti, että viestin vastaanottajat pysyivät salassa.

6.3 Aineiston tarkastelu ja analyysi

Hirsjärven ym. (2012, 221–222) ohjeiden mukaisesti tutkimusaineiston käsittely aloitettiin kyselyyn vastaajien ja heidän vastaustensa määrän tarkastamisella. Yhtään vastausta ei hylätty, koska kaikki vastaukset olivat asiallisia. Aineisto purettiin ja järjestettiin tiedon tallennusta ja analyysiä varten. Saadun aineiston arvioitiin vastaavan tutkimuskysymyksiin.

Kvantitatiivisen eli määrällisen aineiston käsittelyssä käytettiin hyväksi Webropol online -raportointityökalua. Sen avulla numeerisesta aineistosta saatiin kuvia ja taulukoita joko suoraan Webropol-ohjelmasta tai muokaten aineistoa Excelin avulla. Saadut kuvat ja taulukot liitettiin tähän tutkimustulosten analyysiin lisäämään tulosten havainnollisuutta.

Kvalitatiivisen eli laadullisen aineiston analyysiin ei ole tarkkoja sääntöjä, tärkeintä on, että valittu analyysitapa tuo parhaiten esiin tutkimuksessa tavoitellut asiat. Ne voivat olla vastauksia tutkimuskysymyksiin, mutta myös jotain yllättävää, jota ei osattu ajatella tutkimuskysymyksiä laadittaessa. (Hirsjärvi ym. 2012, 224; Tuomi & Sarajärvi 2018, 104.) Laadullisen tutkimusaineiston analyysimuodoksi valittiin sisällönanalyysi, jota yleisesti käytetään laadullisen tutkimuksen tutkimustuloksien analysoimisessa. Sisällönanalyysi ei kuitenkaan ole pelkästään laadullisen aineiston analyysimuoto, vaan sitä voidaan soveltaa myös määrällisessä tutkimuksessa. Koska tässä tutkimuksessa oli yhdistetty molempia lähestymistapoja ja osa tutkimuskysymyksistä oli rakennettu niin, että laadullinen täydensi määrällistä sekä päinvastoin, sisällönanalyysi sopi tutkimusaineiston analyysimuodoksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103.)

Tuomen ja Sarajärven (2018, 104, 105, 117, 135) mukaan sisällönanalyysin toteuttamiseen ei ole vain yhtä oikeaa tapaa. Tärkeintä on, että aineisto saadaan järjestettyä mahdollisimman tiiviiseen ja selkeään muotoon, jolloin johtopäätösten teko on mahdollista. Tässä analyysissä avoimien kysymysten kohdalla edettiin laadullisen tutkimuksen analyysin etenemisen rungon mukaan. Tutkimusaineisto käytiin läpi, ja niistä eroteltiin asiat, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Laadullista aineistoa ei varsinaisesti kvantifioitu eli laskettu, kuinka monta kertaa sama asia esiintyi vastauksissa, koska esiin nousseita asioita pidettiin yhtä tärkeinä esiintymistiheydestä riippumatta. Samankaltaiset

ja toistuvat vastaukset kuitenkin koodattiin eli merkittiin eri värien avulla ryhmiin vastauksessa käsitellyn aiheen mukaan, jolloin eniten esiintyneet teemat muodostivat omat ryhmänsä. Yhteenveto kirjoitettiin saatua ryhmäjakoja noudattaen.

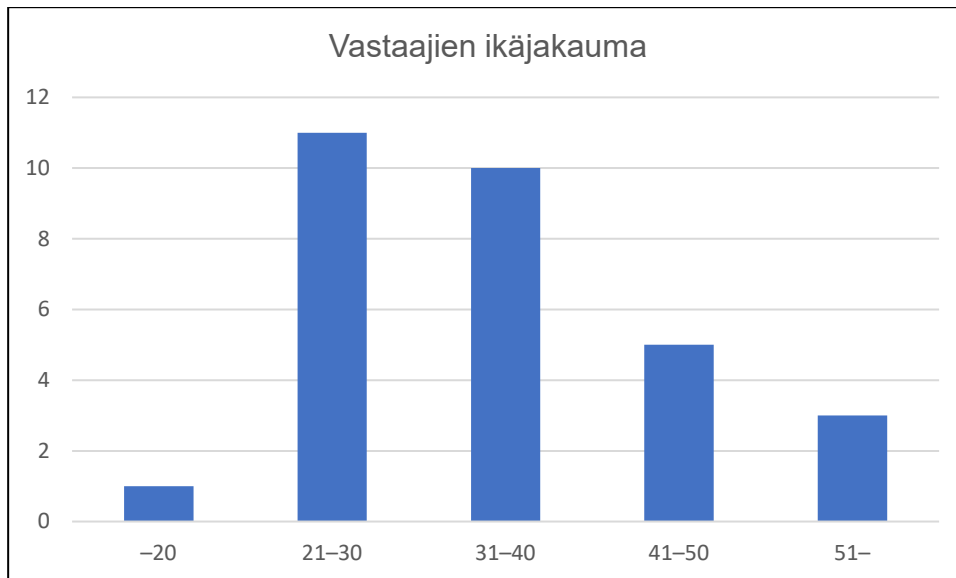
Aineiston käsittelyssä käytettiin induktiivista eli aineistolähtöistä päättelyä, jossa loogisesti edetään yksittäisestä vastauksesta yleiseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107). Laadullisen tutkimuksen aineisto säilytetään litteroituessa samassa tai lähes samassa muodossa, kuin se on vastaajalta saatu (Hirsjärvi & Hurme 2008, 136). Raporttiin poimitujen esimerkkivastausten kirjoitusvirheet korjattiin luettavuuden helpottamiseksi muuttamatta muuten tekstiä.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Vastaajajoukon perustiedot

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksella oli kyselyhetkellä opiskelupalveluiden mukaan (Mäenpää 2018c) sosionomitutkintoon (AMK) johtavassa koulutuksessa yhteensä 334 opiskelijaa. Päivätoteutuksessa heitä oli 166 ja monimuotototeutuksessa 168 opiskelijaa. Tutkimuksen perusjoukkoon eivät tutkimussuunnitelman mukaan kuuluneet sosionomikoulutusta tavoittelevat polkuopiskelijat, joita oli yhteensä 54 (Mäenpää 2018b), mutta heidät lisättiin perusjoukkoon tutkimustulosten tarkastelun yhteydessä, koska vastauksia saatiin myös heiltä. Tutkimuksen perusjoukko muodostui yhteensä 388 opiskelijasta. Tutkimuskyselyymme saimme vastauksia yhteensä 30. Kokonaisvastausprosentti oli lähes kahdeksan (7,7 %).

Perustiedoissa kysyimme vastaajan opiskelumuotoa, ikäryhmää (kuva 3) ja kuinka kauan edellistä opinnoista oli kulut aikaa. Vastaajista päiväopiskelijoita oli 23 (77 %) ja monimuoto-opiskelijoita neljä (13 %). Vastaajajoukossa (n=30) oli myös kaksi polkuopiskelijaa (7 %) sekä yksi (3 %) vastaaja, joka ei osannut määritellä opiskelumuotoaan yksiselitteisesti. Vastaaja ilmoitti olevansa virallisesti päiväopiskelija, mutta töiden vuoksi, hän oli opiskellut viimeisen vuoden enimmäkseen monimuodon opintojaksoilla.

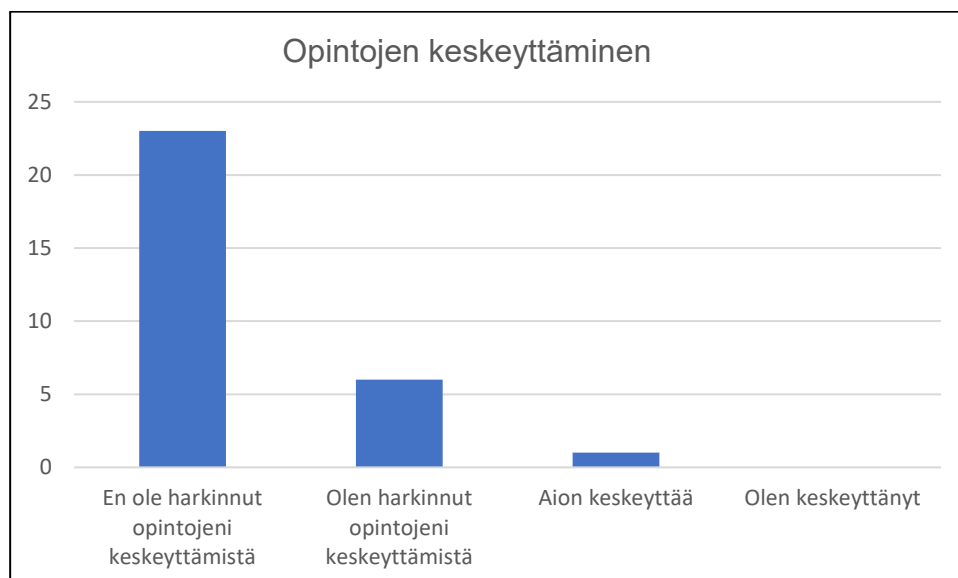

Kuva 3. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma (n=30)

Vastaajista 40 % oli alle 31-vuotiaita ja 27 % oli yli 41 vuotta. Huomattavaa oli, että 60 % vastaajista oli yli 31-vuotiaita. Ikäryhmään 31–40-vuotiaat kuului vastaajista 33 %. Yli puolet vastaajista (53 %) ilmoitti edellisistä opinnoista kulueneen aikaa alle viisi vuotta. Viidestä kymmeneen vuotta ilmoitti 20 % vastaajista ja yli kymmenen vuotta 27 %.

7.2 Opintojen keskeyttäminen

Tutkimuksessa kysyttiin, olivatko vastaajat harkinneet opintojen keskeyttämistä. Valmiita vastausvaihtoehtoa oli neljä. Kuvassa 4 voidaan havainnollisesti nähdä eri vastausvaihtoehtojen väliset erot.

Kuva 4. Opintojen keskeyttäminen (n=30)

Suurin osa vastaajista ei ollut harkinnut opintojen keskeyttämistä. Vastaajista 20 % oli harkinnut keskeyttää opinnot. Yksi vastaaja aikoi keskeyttää opintonsa.

Kysymykseen, mitkä tekijät ovat saaneet vastaajat harkitsemaan opintojen keskeyttämistä tai ovat olleet keskeyttämisen syynä, vastasi seitsemän vastaajaa. Vastaajat valitsivat kolme tärkeintä tekijää 12 vastausvaihtoehdon joukosta. Kuvassa 5 on esitetty valittujen vastausvaihtoehtojen määrät pylväsdiagrammina.

Kuva 5. Keskeyttämiseen vaikuttaneita tekijöitä (n=21)

Valittujen vastausvaihtoehtojen prosenttiosuudet laskettiin tähän kysymykseen saatujen vastausten kappalemäärän perusteella (n=21). Prosenttiosuudet ilmaisevat vaihtoehdon yleisyyttä valittujen vastausvaihtoehtojen kokonaisuudessa.

Vastaajat nimesivät yleisimmäksi syyksi opintojen keskeyttämisaikaisiin ohjauksen ja neuvonnan puutteen opinnoissa (86 %). Moni oli myös sitä mieltä, että itsenäistä opiskelua oli liikaa (71 %). Kolmanneksi yleisimpiä vastausvaihtoehtoja oli kaksi: kurssien sisällöt eivät vastanneet odotuksia tai eivät kiinnostaneet, ja joidenkin mielestä opiskelu oli liian vaikeaa amk:ssa (29 %). Vastaajat valitsivat vastausvaihtoehdot motivaation puute, ajanhallinnan ongelmat,

taloudelliset ongelmat ja terveydelliset syyt yhtä usein (14 %). Kukaan vastaajista ei valinnut armeijaa, elämäntilanteen muutosta tai työssäkäyntiä kolmen merkittävimmän tekijän joukkoon. Myös vaihtoehto ”Opetuksessa on liikaa vanhan toistoa” ei saanut yhtään merkintää vastaajilta.

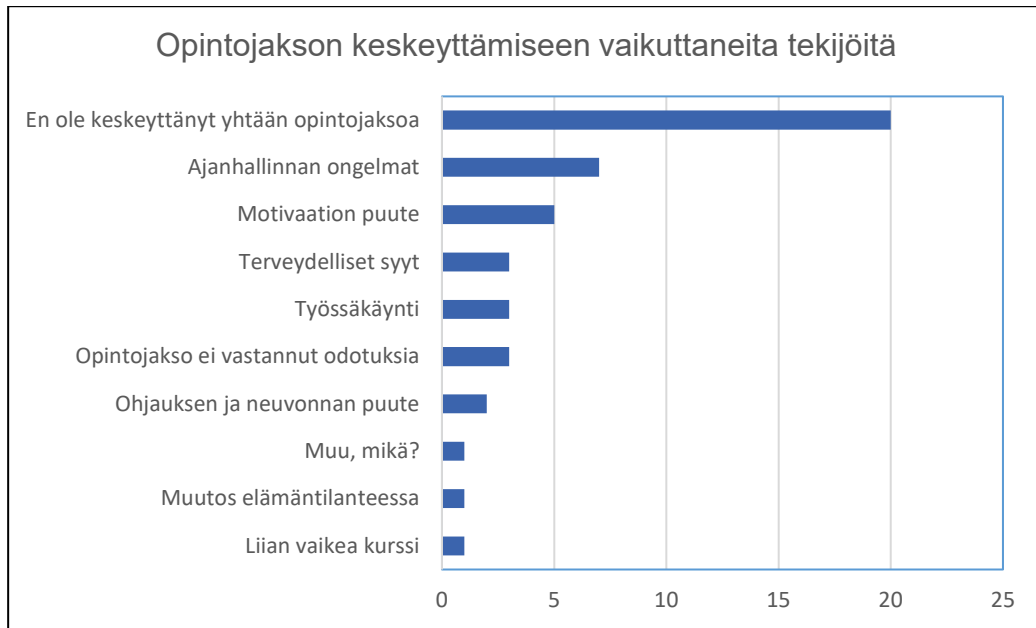
Viimeiseen vastausvaihtoehtoon, johon vastaaja sai kirjoittaa vapaavalintaisen syyn opintojen keskeyttämisaikaisiin, saatiin kaksi vastausta. Toisessa vastaaja oli tyytymätön muun muassa opetukseen ja sen sisältöön. Toisen vastaajan syyt liittyivät omaan riittämättömyyden tunteeseen.

”Opetus tyyli ei ole mieluinen. Opetus ei vastannut mielikuvaan. Koulutus on kuin kirjekurssi. Ei tarvitse olla edes opiskelija, ku vois tän samalla tyyllillä tehdä tehtävät kun me.”

”Uupumus, usko omiin taitoihin oli loppumassa, huono itsetunto, esiintymisestä johtuva stressi.”

7.3 Opintojakson keskeyttämiseen vaikuttaneita tekijöitä

Vastaajilta kysyttiin myös yksittäisten opintojaksojen keskeyttämiseen vaikuttaneita syitä. Vastaajilla oli yhdeksän vastausvaihtoehtoa, joista he olivat voineet valita kolme tärkeintä. Jokainen vastausvaihtoehto sai vähintään yhden merkinnän vastaajilta. Vastaajia oli 30. Kuvan 6 pylväsdiagrammi esittää valittujen vastausvaihtojen määrät kappaleina (n=46).

Kuva 6. Opintojakson keskeyttämiseen vaikuttaneita tekijöitä (n=46)

Valittujen vastausvaihtoehtojen prosenttiosuudet on laskettu kysymykseen saatujen vastausten kokonaismäärän perusteella (n=46). Saadut prosenttiosuudet kuvaavat vaihtoehdon yleisyyttä valittujen vastausvaihtoehtojen kokonaisuudessa.

Suurin osa vastaajista ei ollut keskeyttänyt yhtään opintojaksoa (67 %). Yleisimmäksi opintojakson keskeyttämiseen johtaneeksi syyksi vastaajat valitsivat ajanhallinnan ongelmat (23 %). Motivaation puute (17 %) oli myös merkittävä tekijä opintojakson keskeyttämiseen. Yhtä yleisesti valittiin kolme seuraavaa vaihtoehtoa: opintojakso ei vastannut odotuksia, työssäkäynti ja terveydelliset syyt (10 %). Ohjauksen ja neuvonnan puute ei ollut opintojakson keskeyttämiseen vaikuttavista tekijöistä kovin merkittävä (7 %). Vähiten vastausmerkintöjä sai opintojakson keskeyttämiseen johtaneista syistä muutos elämäntilanteessa ja opintojakson vaikeus (3 %).

Vastausvaihtoehdossa, johon vastaaja oli voinut kirjoittaa muita keskeyttämiseen vaikuttaneita tekijöitä, saatiin yksi vastaus. Vastauksessa keskeisenä asiana oli riittämätön tuki erilaisille oppijoille.

”ADD:n takia en vaan muista kaikkea sellaista mikä ei näy. Itseenäisesti suoritettavia opintoja on vaikea saada pidettyä kasassa ja

muistaa palauttaa ajoissa tai edes muistaa että ne pitäisi tehdä. Erilaisille oppijoille ei ole riittäviä tukitoimia.”

7.4 Ohjauksesta saatu apu

Seuraavat kaksi kysymystä koskivat saadun ohjauksen hyödyllisyyttä opinnoissa. Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin, onko saadusta ohjauksesta ollut vastaajalle apua opinnoissa. Kysymyksessä oli selite, että ohjauksella tarkoitettiin kaikkea opintoihin liittyvää neuvontaa ja tukea. Tähän kysymykseen vastasi 30 vastaajaa.

Vastaajista 43 % oli sitä mieltä, että heidän saamastaan ohjauksesta oli ollut apua opinnoissa, ja 47 %, että saadusta ohjauksesta oli ollut apua opinnoissa vaihtelevasti. Myös ohjaukseen tyytymättömiä löytyi. Vastaajista 10 % ei kokenut saaneensa ohjauksesta apua.

Toinen saadun ohjauksen hyödyllisyyttä mittaava kysymys oli avoin. Siinä vastaajalla oli mahdollisuus kertoa, millaista apua oli saanut ja millaisissa asioissa ohjauksesta oli vastaajalle ollut eniten hyötyä. Tähän kysymykseen saatiin 18 vastausta, eli 60 % kyselyyn vastanneista vastasi tähän kysymykseen.

Eniten hyötyä ohjauksesta vastaajat kokivat saaneensa HOPS-keskusteluista ja opintojen valintoihin liittyvissä asioissa. Lisäksi ohjaus kurssien tehtävien tekemisessä oli hyödyttänyt useampaa vastaajaa.

”Välillä tehtävien teossa tuntuu kuin seinä tulisi vastaan, eikä kerta kaikkiaan vaan osaa tai ymmärrä, silloin ohjaus on tärkeää.”

Vastauksissa tuli esille myös erilaisia näkökantoja ohjaajien ja opettajien lähestyttävyyteen.

”Ei ole houkuttan mennä puhumaan ongelmista kellekään, kun tietää et katottas kiero.”

”Osa opettajista on tukenut, motivoinut ja osallistanut pelkällä opettamistyyllillään. Kun toisinaan opettajan asenne on luotaan työntävä ja negatiivinen.”

”Ohjausta olen saanut, mutta lähestyminen opettajiin on hankalaa. Pitää varata aika tai laittaa viesti sähköpostilla. Usein nopeasti selvitettävään asiaan menee runsaasti aikaa.”

Vastaajat mainitsivat myös muita asioita, joissa olivat saaneet ohjausta ja kokeneet ohjauksen hyödylliseksi: sähköisten opiskeluun liittyvien ohjelmien käytössä, esimerkiksi Moodle ja OneDrive, opinnäytetyöhön liittyvissä asioissa, harjoittelupaikan valinnassa, kurssien korvaamisesta ja niiden suorittamisjärjestyksestä.

”Olen saanut ohjausta harjoittelupaikan valinnassa. En osannut opiskelujen alussa itse harjoittelupaikkaa hakea, koska tiedot sosionomin työtehtävistä olivat niin suppeat etten hahmottanut minäkälaisissä työtehtävissä sosionomi voi toimia.”

Joissakin tapauksissa saadusta ohjauksesta ei ollut hyötyä juuri siihen ongelmaan, mitä vastaaja oli mennyt selvittämään. Vastaajat kokivat myös joustamattomuutta ja näköalattomuutta, kuten näissä esimerkkitapauksissa:

”Kurssin alkaessa 2 viikon sairausloma, jolloin opettaja käski keskeyttää koko kurssin. Ei mitään vaihtoehtoja kuinka olisi voinut joutain tehtäviä suorittaa.”

”Siitä ei ole muuta apua, kuin hetkellinen fiilis, ettei tämä koulukoneisto ole täysin kylmä.”

7.5 Kokemuksia ohjauksesta

Asteikkokysymyksessä oli ohjaukseen liittyviä väittämiä, jotka mittasivat vastaajien kokemuksia ohjauksesta. Vastaajat valitsivat mielestään sopivimman vaihtoehdon viiden eri vastausvaihtoehdon välillä, miten voimakkaasti he olivat samaa tai eri mieltä esitettyjen väittämien kanssa. Väittämiin otti kantaa 30

vastaajaa, ja kannanottoja oli yhteensä 209 kappaletta (n=209). Valittujen vastausvaihtoehtojen kappalemäärät on esitetty taulukossa 1.

Asteikkokysymyksessä keskiarvot laskettiin niin, että vastausvaihtoehto ”Täysin eri mieltä” oli arvoltaan 1 ja ”Täysin samaa mieltä” oli 4. Muut vastausvaihtoehdot asettuivat näiden väliin arvoilla 2 ja 3, paitsi vaihtoehto ”En osaa sanoa”, jonka arvo keskiarvolaskennassa oli 5. Huomioitavaa on, että arvo 5 nosti keskiarvoa niiden väittämien kohdalla, joissa vastaajat valitsivat vaihtoehdon ”En osaa sanoa”. Näitä olivat väittämät 2., 4., 5. ja 6.

Taulukko 1. Ohjaukseen liittyvien väittämien vastausvaihtoehtojen kappalemäärät (n= 209)

Väittämä	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
	1	2	3	4	5		
1. Tiedän kenen puoleen voin kääntyä, kun tarvitsen ohjausta.	0	5	13	12	0	30	3,23
2. Ohjausta saa riittävän nopeasti.	1	10	9	9	1	30	2,97
3. Ohjaaja/opettaja on helposti lähestyttävä.	1	7	8	13	0	29	3,14
4. Ohjaus ja tuki ovat riittävän yksilöllistä.	1	7	8	12	2	30	3,23
5. Ohjauksella on ollut positiivista vaikutusta opintoihini.	1	0	10	17	2	30	3,63
6. Haen tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ja tukea opintojeni edistämiseksi.	1	4	6	18	1	30	3,47
7. Jään ilman ohjausta, koska en rohkene lähestyä ohjaajaa/opettajaa.	16	5	7	2	0	30	1,83
Yhteensä	21	38	61	83	6	209	3,07

Suurin osa vastaajista tiesi kenen puoleen voi kääntyä, kun tarvitsi ohjausta. Vastaajien mielestä ohjausta sai myös riittävän nopeasti. Kuitenkin kolmannes vastaajista oli tyytymättömiä siihen, kuinka nopeasti ohjausta sai. Suurin osa vastaajista piti ohjaajia helposti lähestyttävinä sekä ohjausta ja tukea riittävän yksilöllisenä. Yli neljännes vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, etteivät ohjaajat aina olleet helposti lähestyttäviä eikä ohjaus ja tuki ollut riittävän yksilöllistä.

Lähes jokainen vastaaja oli sitä mieltä, että ohjauksella oli ollut positiivisia vaikutuksia heidän opintoihinsa. Suurin osa myös haki oma-aloitteisesti ohjausta ja tukea opintojeni edistämiseksi silloin, kun koki tarvitsevansa sitä. Kuitenkin

lähes kolmannes vastaajista (30 %) oli vaarassa jäädä ilman ohjausta, koska eivät olleet uskaltaneet lähestyä ohjaajaa/opettajaa. Yli puolet (53 %) oli sitä mieltä, ettei ohjauksen saanti ole ollut ainakaan siitä kiinni, etteivät he olisi uskaltaneet lähestyä ohjaajaa.

Väittämät 1.–6. mittasivat vastaajien positiivista suhtautumista tarjolla olevaan ohjaukseen ja ilmensivät heidän tyytyväisyyttään saamaansa ohjaukseen. Väittämissä 1.–6. suurin osa keskiarvoista oli yli kolme ja vaihteluväli oli 2,97–3,63, eli suurin osa vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä kyseisten väittämien kanssa. Tästä voi päätellä, että suurin osa vastaajista suhtautui positiivisesti tarjolla olevaan ohjaukseen, hakeutui tarvittaessa sen piiriin ja sai siitä apua opintoihinsa. Myös väittämän 7. keskiarvotulos 1,83 tuki tätä päätelmää. Väittämä 7. mittasi ohjauksen ulkopuolelle jääneitä vastaajia, jotka eivät uskaltaneet lähestyä ohjaajaa. Vastaukset painottuvat vastausvaihtoehtoihin 1=”Täysin eri mieltä” ja 2=”Jokseenkin eri mieltä”.

Kysymyslomakkeella oli myös toinen asteikkokysymys, jossa vastaajat ovat voineet ilmaista tyytyväisyytensä 5-portaisella Likertin asteikolla. Siinä kysyttiin, kuinka tyytyväisiä vastaajat olivat saamaansa ohjaukseen opintojen eri vaiheissa. Vastaajien määrä oli 30, paitsi opiskelun loppuvaiheessa, jossa vastaajia oli 28. Taulukossa 2 on esitetty vastausten kappalemäärät (n=88) eri vaihtoehtoissa.

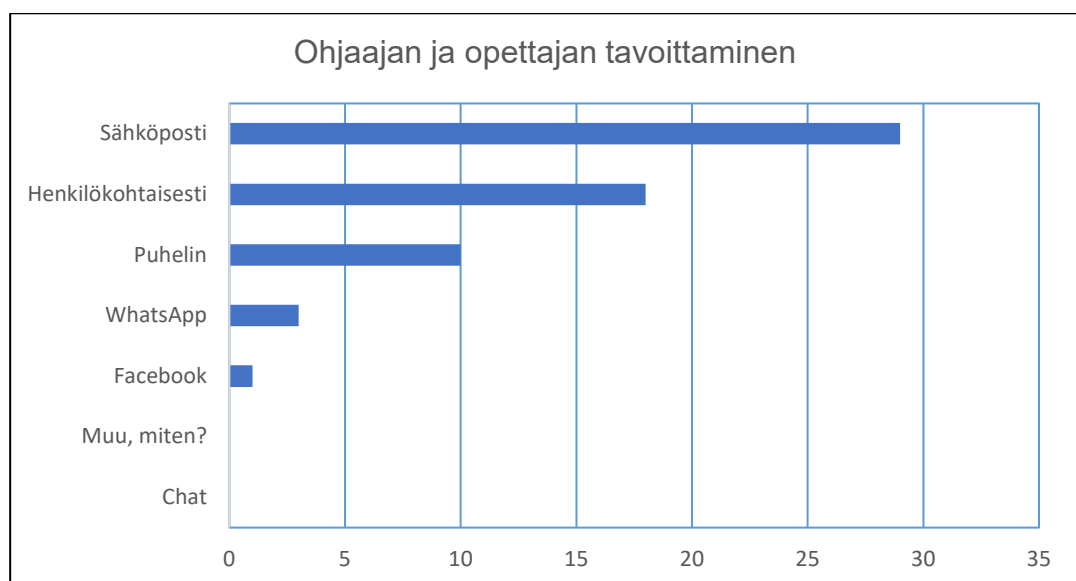
Taulukko 2. Tyytyväisyys ohjaukseen opintojen eri vaiheissa. Vastausten kappalemäärät (n=88).

Opiskelun vaihe	Erittäin tyytyväinen	Jokseenkin tyytyväinen	Vaihtelevasti tyytyväinen ja tyytymätön	Jokseenkin tyytymätön	Erittäin tyytymätön	Yhteensä	Keskiarvo
Keskiarvolaskennassa käytettävä arvo	1	2	3	4	5		
1. Opintojen alkuvaiheessa.	12	9	4	2	3	30	2,17
2. Opintojen keskivaiheessa.	5	14	7	2	2	30	2,4
3. Opintojen loppuvaiheessa.	6	9	7	2	4	28	2,61
Yhteensä	23	32	18	6	9	88	2,39

Erittäin tyytymättömiä ohjaukseen opintojen alkuvaiheessa oli 10 % vastaajista. Opintojen keskivaiheessa tyytymättömiä oli 7 %. Opintojen loppuvaiheessa erittäin tyytymättömien osuus oli jo 14 % vastaajista. Sama suuntaus näkyi myös erittäin tyytyväisten osuudessa. Opintojen alkuvaiheen ohjaukseen oli erittäin tyytyväisiä 40 % vastaajista, kun taas opintojen loppuvaiheessa erittäin tyytyväisiä oli enää 21 %. Suuntaus näkyi selkeästi myös keskiarvoissa: Keskiarvo nousi opintojen alkuvaiheen keskiarvosta 2,17 opintojen loppuvaiheen arvoon 2,61. Tämä johtui siitä, että erittäin tyytyväisten osuus laski pysyvästi opintojen alkuvaiheen jälkeen ja jokseenkin tyytyväisten osuus laski opintojen keskivaiheen jälkeen. Kuitenkin suurin osa vastaajista oli erittäin tai jokseenkin tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen koko opiskeluaikana. Näiden vastauksien yhteenlaskettu osuus koko vastausmäärästä oli 63 %.

7.6 Ohjaajan tavoittaminen

Tutkimuksessa kysyttiin, miten ohjaajat ja opettaja haluttiin tavoittaa. Valmiiksi mietittyä vastausvaihtoehtoa oli kuusi, joihin sisältyi niin perinteisiä viestintämuotoja kuin digitaalisia viestintäsovelluksia. Vastaajilla oli mahdollisuus kirjoittaa myös muita vaihtoehtoja. Vastausvaihtoehtojen määrää ei ollut tässä kysymyksessä rajoitettu. Vastaajia oli 30 ja valittuja vastauksia 61 (kuva 7, n=61).

Kuva 7. Ohjaajan ja opettajan tavoittaminen (n=61)

Yleisin vastaajien valitsema yhteydenpitomuoto ohjaajan ja opettajan kanssa oli sähköposti. Vastaajat toivoivat, että ohjaajat ja opettajat olisivat tavoitettavissa myös henkilökohtaisesti tai puhelimella. Digitaaliset vuorovaikutusmuodot, kuten sosiaalinen media, eivät saaneet yhtä suurta kannatusta. Facebook ja WhatsApp saivat vain muutaman vastaajan merkinnän.

7.7 Ohjauksen kehittäminen

Viimeisessä avoimessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin kirjoittamaan ideoita ohjauksen kehittämiseksi. Tutkimuskyselyyn vastanneista 40 % kertoi oman ideansa. Vastauksia saatiin yhteensä 12, joista poimittiin esimerkkejä tähän analyysiin. Vastauksien aihealueet käsittelivät opintojen ohjausta ja opiskelutyöskentelyä. Aihealueet jaettiin pienemmiksi kokonaisuuksiksi: ohjauksen oikea-aikaisuus, ohjaajan tavoitettavuus, kannustus, motivointi, lähesyttävyyys sekä tiedon löytyminen ja ryhmätyöt.

Saaduissa vastauksissa ohjaukseen toivottiin kiinnitettävän erityisesti huomiota opintojen alkuvaiheessa. Esimerkiksi opiskelumenetelmiä käsittelevän vapaavalintaisen opintojakson järjestäminen sitä tarvitseville saattaisi yhden vastaajan mielestä edistää opinnoista selviytymistä. Loppuvaiheen opintoihin toivottiin myös lisää ohjausta.

”Opintojen alkuvaiheessa ohjauksen tarve on suurin. Ohjaukseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota ainakin ensimmäisen syyslukukauden ajan. Myös opintojen loppuvaiheessa tukea tarvitsisi nykyistä enemmän. Aikaa ja resursseja menee asioiden selvittelyyn.”

”...Aivan opintojen alkuun olisi syytä saada vapaaehtoinen kurssi, jossa harjoitellaan erilaisia metodeja opintojen helpottamiseksi. Tällöin jokainen sen valinnut voisi yrittää löytää itselleen sopivimpia ja ainakin saada kattavan työkalupakin tuleviin haasteisiin ja kavereiden auttamiseksi...”

”Loppuvaiheessa moni tipahtaa, kun lähipäiviä ei juuri ole ja odotetaan sitä oma-alotteisuutta ja itsenäistä opiskelua liikaa.

Tähänkin olen saanut opettajalta vastauksen: että se on nykypäivän meininkiä opinnoissa.”

Kehitettävää löytyi myös opettajan tavoittamisessa ja tiedonkulussa:

”Opettajilta aktiivisempaa vastausta sähköpostiin, tarkempaa tietoa kehen ottaa yhteyttä ja missä asioissa.”

”Myös sähköpostiin vastaaminen on ajoittain hidasta - joskus saatan odottaa vastausta 2viikkoa, vaikka olisin laittanut muutamankin spostin aiheeseen liittyen. Tämä koskee kuitenkin vain muutamaa opettajaa.”

Tiedon löytämisen ja tiedonkäsittelyn vaikeudet näkyivät useassa vastauksessa. Vastajien kuvaukset ja kehitysehdotukset liittyivät sähköisiin oppimisympäristöihin.

”Usein kysymyksiin saa vastaukseksi, että ”katso studentista, siellä on ohjeet”. Ohjeet on kuitenkin vaikeasti löydettävissä tai jostai muusta syystä niitä ei löydä tai ymmärrä.”

”Tiedon pitäisi löytyä yhdestä paikasta. Nykyisin tietoa saa etsiä, ja se on hyvin hankalasti löydettävissä. Hukkuu tietotulvaan.”

”...Jopa ihan tavallisille ihmisille peppien, moodlen ja kaikkien ap-pien ja eri tiedotuskanavien tulva on tuskallinen...”

Ohjaajien ja opettajien asenteet, motivointi ja lähestyttävyyys vaativat vastajien mielestä myös kehittämistä:

”Miä oon vanha. En tullut tänne leikkimään. Se että mun on vaikea saada kaikkea tehtyä odotetulla tavalla ei hetkeäkään tarkoita, ettenkö yrittäisi parhaani ja vielä puristaisi vähän lisääkin. Opettajien asenne on joskus todella ahdistava. Toivon heitäkin motivoivan ajatuksen jokaisesta valmistuvasta opiskelijasta.

Hankalassa tilanteessa olevan opiskelijan lyttäämisellä ei tätä saavuteta.”

”Paljon kehitettävää, koen jäävän yksin opintojen kanssa. Se on harmillista monen kohdalla. Minulla oli mahdollisuus valmistua 6kk aikaisemmin, mutta motivaation puutteen vuoksi se jää saavuttamatta.”

”Opettamistyylejä on olemassa monta erilaista. Kuitenkin toivoisin, että tyyli on osallistava, kannustava ja innostava.”

Ryhmätyöt herättivät monenlaisia ajatuksia vastaajissa. Osa koki ryhmätyöt haastaviksi, mutta yhdelle vastaajalle ryhmän tuoma tuki ja yhteinen päämäärä olivat merkityksellisiä asioita.

”Oppisin paremmin jos läsnäolotunteja olisi enemmän, eikä oppiminen olisi ryhmätöiden varassa.”

”Toisinaan todella haastavaa saada jakson ryhmätyöt toimimaan ja useasti on ”mustia lampaita” joukossa, jotka eivät osallistu tekemiseen.”

”Ryhmähenki olisi todella merkityksellinen myös. Yhdessä tekeminen on monelle helpompaa ja jokaisen on mukavampi kysellä neuvoja ja apuja ryhmässä, jossa kokee kaikkien pyrkivän samaan päämäärään (valmistuminen).”

Muita kehitettäviä asioita vastaajien mielestä olivat henkilökohtainen ohjaus ja itsenäiseen opiskeluun liittyvä tehtävien tekeminen sekä lähituntien aikana tapahtuva opetus. Myös HOPS-keskustelut tulisivat yhden vastaajan mielestä olla pakollisia.

”Henkilökohtainen ohjaus on tosi vähäistä. Ymmärrän toki kiireen, eikä aina ole aikaa ohjata kasvatusten.”

”Toivoisin, että kurssin sisällössä ensin opetettaisiin ja sitten vasta tehtäisiin tehtäviä. Nyttten tehtävien teko ollut varsinkin tietyissä kursseissa ”haku ammuntaa”, tehdään tehtävä ja palautetaan se ennen varsinaista opetusta, mikäli sitä edes tulee.”

7.8 Yhteenveto

Sosionomiopiskelijat olivat tutkimuksen mukaan pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen, ja ohjauksella oli ollut positiivisia vaikutuksia heidän opintoihinsa. Tutkimustuloksista voi myös päätellä, että apua kyllä saa, jos sitä rohkenee kysyä. Eniten hyötyä ohjauksesta vastaajat kokivat saaneensa HOPS-keskusteluista ja opintojen valintoihin liittyvissä asioissa.

Vastaajista viidennes oli harkinnut opintojen keskeyttämistä. Yleisimmät syyt keskeyttämisaikeisiin olivat ohjauksen ja neuvonnan puute. Moni oli myös sitä mieltä, että itsenäistä opiskelua oli liikaa ja päivittäiset ohjaustilanteet olivat vähentyneet lisääntyneiden verkko-opintojen vuoksi. Yleisin opintojakson keskeyttämisen syy oli ajanhallinnan ongelmat.

Ohjaukseen toivottiin kiinnitettävän erityisesti huomiota opintojen alku- ja loppuvaiheessa. Opiskelijoiden toiveena myös oli, että lähiopetus säilyisi verkko-opiskelun ja etäopiskelun rinnalla. Lähiopetuksella näyttäisi kyselyn mukaan olevan myös opintojen keskeyttämiseen ennaltaehkäisevä vaikutus. Samoin kuin oikea-aikainen ja ennakoiva ohjaus sekä helposti löydettävissä oleva tieto voisivat ehkäistä opintojen keskeyttämisiä.

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa huomioidaan muun muassa tutkimuksen osien muodostama kokonaisuus ja niiden väliset suhteet sekä tutkimusympäristö. Esimerkiksi kuinka hyvin raportin rakenne palvelee tutkimuksen tavoitteita tai kuinka tutkijat osaavat arvioida erilaisten ulkoisten tekijöiden vaikutukset tutkimustuloksiin. Arvioinnissa korostuvat koko tutkimusprosessin johdonmukaisuus, tutkijoiden sitoutuneisuus, kohderyhmän asiantuntijuus ja tutkimuksen eettisyys. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 162–165.)

Tutkimuksen aineiston keräämisessä, analysoinnissa ja raportoinnissa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä ja Xamkissa käytössä olevia opinnäytetyön eettisiä suosituksia (Arene ry 2017; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6–7). Tutkimuslupa, jonka liitteenä oli tutkimussuunnitelma, haettiin asianmukaisesti Xamkilta. Myös kuvien 1 ja 2 käyttöön pyydettiin lupa Xamkilta (Rantamäki 2018).

Tutkimustyössä noudatettiin rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkimusprosessi on kuvattu tutkimusraportissa mahdollisimman tarkasti. Tutkimustulosten raportoinnissa pyrittiin myös avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Raportoinnissa luotettavuutta lisäävät vastauksista poimitut suorat lainaukset. Opinnäytetyön tarkoituksenahan oli saada opiskelijoiden oma ääni kuuluviin. Lainauksista ei kuitenkaan voi päätellä vastaajien henkilöllisyyttä tai yhdistää tutkimuslomakkeessa annettuihin taustatietoihin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 149–153.) Opinnäytetyöprosessin päättyessä poistamme kaikki Webropol-tutkimukseen liittyvät kysely- ja käsittelytiedot, joten ne eivät joudu missään vaiheessa ulkopuolisten käsiin.

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 25, 153) korostavat teoriapitoisuutta niin laadullisen kuin määrällisenkin tutkimuksen lähtökohtana. Tällä he tarkoittavat, ettei tutkimuksessa saaduissa tuloksissa ole koskaan täysin objektiivista tietoa, vaan muun muassa aineiston keruumenetelmä ja siinä tehdyt valinnat vaikuttavat tuloksiin. Myös tutkijoiden tieto tutkittavasta ilmiöstä ja tiedon arvottaminen voivat vaikuttaa esimerkiksi tutkimusmenetelmän valintaan ja tutkimuksesta saadun aineiston analyysiin. Nämä tekijät vaikuttavat myös tutkimuksen eettisyyteen.

Tutkimuksen tekijöinä tiedostimme oman osallisuutemme tutkimuksen kohteena olevan yhteisön jäsenenä ja perusjoukkoon kuuluvina. Omat arvot, kokemukset ja näkemykset ovat varmasti vaikuttaneet esimerkiksi tutkimuskysymysten valintaan, aineiston tulkintaan ja johtopäätösten tekoon. Emme voineet olla tutkijoina täysin ulkopuolisia ja objektiivisia. Mielestämme aihe oli kuitenkin niin tärkeä, ettei sitä kannattanut jättää tämän vuoksi. Koimme asemamme perusjoukon jäsenenä myös voimavarana. Olimme kokemusasiantuntijoita, jotka osasivat arvioida aineistoa eri näkökulmasta kuin puhtaasti ulkopuoliset tutkijat. Ennen tutkimustulosten analysoimista keräsimme laajan

teoriapohjan, johon omia kokemuksia peilasimme ja jonka avulla tarkastelimme tulkintojamme kriittisesti.

Olemme opinnäytetyössämme sekä siihen liittyvässä tutkimuksessa ja sen raportoinnissa pyrkineet tiiviyteen ja keskittyneet vain olennaiseen. Olemme koko kirjoitusprosessin ajan arvioineet tietoa ja sen relevanttiutta suhteessa tutkimuksen kohteeseen ja tavoitteisiin. Tässä opinnäytetyössä pyrimme käyttämään mahdollisimman ajankohtaisia lähteitä, ja suurin osa lähteistä on korkeintaan kaksi vuotta vanhoja. Yli kymmenen vuotta vanhoja lähteitä emme käyttäneet. Tämä on yleinen suositus kirjallisuuslähteissä, elleivät ne ole alan perusteoksia (Tuomi & Sarajärvi 2018, 183). Tiedostimme internetlähteitä käyttäessämme, että niissä oleva tieto voi opinnäytteen kirjoittamisen aikana tai ennen sen julkaisemista muuttua niihin tehtävien päivitysten myötä. Tarkistimmekin käyttämämme lähteet ennen työn palauttamista, mikä ei kuitenkaan takaa tiedon ajankohtaisuutta.

8.1 Tutkimuksen haasteita

Kysely ei todennäköisesti tavoittanut kaikkia perusjoukkoon kuuluvia vastaajia kyselytutkimuksen uudesta ilmoitustavasta johtuen. Nykykäytännön mukaan kyselyitä ei lähetetä opiskelijoiden sähköpostiosoitteisiin, ellei siihen ole erityistä perustetta, vaan ne julkaistaan Studentissa (Xamk Student Intranet 2018). Tutkimuksessa saatujen vastausten perusteella voi päätellä, että vastaajat ovat suurimmaksi osaksi joko opintojensa keski- tai loppuvaiheessa (ks. taulukko 2). Tämän johtopäätöksen teimme, koska vastausten määrä kysymykseen 10. ”Kuinka tyytyväinen olet saamaasi ohjaukseen opintojen eri vaiheissa?” oli sama, 30, opintojen alku- ja keskivaiheessa, kun taas opintojen loppuvaihetta koskevia vastauksia oli 28. Todennäköisesti ensimmäisen vuoden opiskelijoita ei ollut vastaajien joukossa. Ohjauuskäytännöt ovat saattaneet muuttua siitä, kun tähän tutkimukseen vastanneet opiskelijat ovat aloittaneet opiskelunsa kahdesta kolmeen vuotta sitten.

Haasteena oli myös ohjauks käsitteen moniulotteinen ymmärtäminen. Käsitteen olisi voinut määritellä heti kyselytutkimuksen alussa koskemaan kaikkia tutkimuksen kysymyksiä, eikä vain yhtä kysymystä. Toisaalta, jos olisimme jättäneet ohjauks käsitteen määrittelyn kokonaan pois, vastaajat olisivat voineet itse

tulkita, mitä ohjaus heille tarkoittaa ja mitä sen tulisi sisältää. Osittain he varmasti olivat niin myös tehneet. Osaan kysymyksistä oli vastattu täysin omista lähtökohdista, niin kuin vastauksista voi päätellä. Esimerkiksi ohjausideoita kysyttäessä osasta vastauksista voi vain päätellä vastaajien tarkoittamat ideat.

Laajaa avointa kysymystä ei ehkä olisi pitänyt jättää viimeiseksi kysymykseksi. Vastaajista 60 % ei enää siihen vastannut. Kysymys oli luonteeltaan sellainen, että se olisi vaatinut ratkaisukeskeistä näkökulmaa ja hieman enemmän vaiannäköä kuin monivalintakysymykset.

Tutkimukseen vastanneet opiskelijat ovat saaneet ohjausta ennen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun organisaatiouudistusta, sen aikana sekä sen jälkeen. Toiminnot, käytänteet ja toimintaohjeet ovat kehittyneet, ja niitä kehitetään jatkuvasti. Uudistukseen liittyvät muutokset ovat vaatineet ylimääräistä aikaa sekä opiskelijoilta että ohjaajilta, kuten tiedon etsimiseen ja sen saavuttamiseen. Organisaatiouudistuksen vaikutukset ovat saattaneet lisätä opiskelijoiden tyytymättömyyttä ja turhautumista, mikä oli havaittavissa joistakin vastauksista.

8.2 Tulosten vertailua ja arviointia

Petääjärvi (2018, 19, 21) tutki opinnäytetyössään, jonka tilaaja oli myös Carry on -hanke, Xamkin Kotkan kampuksen opetuksen nykytilaa. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat ensimmäisen ja toisen vuoden logistiikan insinööri- ja tradenomiopiskelijat. Tutkimukseen vastaajista 34 % oli harkinnut opintojen keskeyttämistä jossain opintojen vaiheessa. Se oli siis suurempi kuin tämän opinnäytetyön sosionomeja koskevassa tutkimuksessa (20 %). Vastaajat mainitsivat keskeyttämisaikojen syiksi huonon kurssitarjonnan, opetuksen huonon laadun ja sen, ettei ala tuntunutkaan omalta. Sosionomit valitsivat vaihtoehdon ”Kurssien sisällöt eivät vastanneet odotuksia tai eivät kiinnostaneet” vasta kolmanneksi syyksi keskeyttämisaikoihin, ja vain yksi vastaaja oli tyytymätön opetustyyliin.

Ohjauksen ja neuvonnan puute ei Petääjärven (2018, 21, 23, 25) tutkimukseen vastanneiden keskuudessa ollut keskeyttämisaikojen syynä. Vaikka

opiskelijat olivat yleisesti sitä mieltä, että logistiikan koulutusohjelmassa yksilöllinen ohjaus oli onnistunutta, vastaajat mainitsivat kuitenkin, että vaikeista kursseista selviämiseen ja opiskelijoiden lähtötason tasaamiseen tarvittaisiin nykyistä enemmän henkilökohtaista ohjausta. Sitä oli heidän mielestään kuitenkin vaikea saada suurten opiskelijaryhmien vuoksi. Myös opettajien haastattelussa nousi esiin suurten ryhmäkokojen ongelmallisuus. Vastaajien mielestä suurissa ryhmissä yksittäisen opiskelijan huomioiminen oli lähes mahdotonta. Sama koski myös verkko-opintoja. Sosionomeja koskevassa tutkimuksessa ryhmäkoko ei vastauksissa noussut esiin. Logistiikan opiskelijoilla motivaatio-ongelmat olivat tutkimuksen mukaan yksi syy keskeyttämisaikeisiin. Samoin oli myös sosionomiopiskelijoilla. Logistiikan opettajien mielestä opiskelijoiden motivaation puute vaikutti negatiivisesti opiskelijoiden asenteisiin, itseohjautuvuuteen ja opintojen edistymiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2014, 22, 24) korkeakouluopiskelijatutkimuksen tulokset eivät tue sosionomiopiskelijoilta saatuja tutkimustuloksia ohjauksen merkityksestä. Suurin osa (63 %) opiskelijatutkimukseen vastanneista ei kokenut, että opintojen ohjauksella olisi vaikutusta opintojen etenemiseen. Vain 16 % vastaajista oli sitä mieltä, että opintojen ohjauksella voi nopeuttaa opintoja. Opiskelijan oma asenne ja motivaatio nousivat tässäkin tutkimuksessa merkittäviksi tekijöiksi. Vastaajista joka neljäs mainitsi ne opintoja hidastaviksi ja puolet opintoja edistäviksi tekijöiksi. Saatuun opintojen ohjaukseen korkeakouluopiskelijat olivat tyytyväisiä lähes samassa määrin kuin tähän opinnäytetyön tutkimukseen osallistuneet sosionomitkin. Korkeakouluopiskelijoista saamaansa opintojen ohjaukseen oli tyytyväisiä 51 %, kun sosionomiopiskelijoista ohjaukseen erittäin tai jokseenkin tyytyväisiä oli 63 %. Tulokset eivät kuitenkaan ole täysin verrattavissa, koska korkeakouluopiskelijoiden tutkimuksessa käytettiin käsitteitä opintojen ohjaus ja opintojen edistäminen tai hidastaminen ja sosionomeja koskevassa tutkimuksessa taas käsitteitä ohjaus ja opintojen keskeyttäminen.

Tutkimustuloksien erot saattavat johtua esimerkiksi eroista eri koulutusalojen opetus- ja opiskelukulttuurien välillä. Sosiaalialan koulutuksessa korostetaan vastavuoroisuutta ja yksilöllisyyttä asiakkaan kohtaamisessa. Moniin sosionomien työtehtäviin sisältyy asiakkaan ohjausta tai se on kokonaisuudessaan ohjaustyötä. Ehkä juuri siksi ohjaus korostui tässä sosionomeja koskevassa

tutkimuksessa. Vaikka tässä opinnäytetyössä esitettyjä tutkimustuloksia ei voida yleistää, ei se heikennä tämän tutkimuksen luotettavuutta. Kokemukset ovat aina henkilökohtaisia ja subjektiivisia, ja niihin sisältyy henkilön omaa tulkintaa. Ne olivat myös tutkimuksen varsinaisia tavoitteita: opiskelijoiden omat kokemukset ohjauksesta.

8.3 Xamkin kyselytutkimukset

Xamkin elokuussa 2018 julkaisemat kyselytutkimusten tulokset täydentävät osittain tämän opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia. Keväällä 2018 tehdyn tuloskyselyyn vastasi 74 % syksyllä 2017 tai tammikuussa 2018 aloittaneista opiskelijoista (AMK). Vastaajista 98 % ilmoitti aikovansa suorittaa tutkinnon loppuun, mikä ei ole yllättävä tulos opintonsa aloittaneilla. Tässä opinnäytetyön tutkimuksessa vastaajista 20 % oli harkinnut opintonsa keskeyttämistä. Opiskelumotivaatiota ovat varmasti tukeneet Xamkin tutkimustuloksista ilmennyt vastaajien tyytyväisyys yhteistyöhön muiden opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa sekä opiskelijoiden intranetin käyttökelpoisuus. HOPS-keskustelun oli kuitenkin käynyt vain 81 % vastaajista, ja vain 88 %:lle oli tarjottu mahdollisuutta siihen, vaikka tavoite on 100 %. (Xamk 2018.)

Lokakuussa 2017 tehtyyn koulutuksen kehittämiskyselyyn (Xamk 2018) vastasi 39 opintojensa puolivälissä olevaa opiskelijaa (AMK). Vastaajat olivat yleisesti tyytyväisiä Xamkissa saamaansa opintojen ohjaukseen (keskiarvolla 3,39). Vastaajien mielestä ohjausta ja tukea sai tarvittaessa, esimerkiksi HOPSin tekemiseen, itsearviointiin ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen. Heitä kuitenkin kannustettiin ottamaan vastuu omasta opiskelusta. Vastaajilla oli mielestään myös riittävästi tietoa koulutuksen sisällöstä, mikä tukee opintojen etenemistä ja sitoutumista. Kehitettävää löydettiin muun muassa tiedonkulussa (2,86). Tiedottamisen ongelmien on tutkimuksissa todettu olevan yksi opintojen keskeyttämiseen johtavista syistä. (Kuurila 2014, 27.)

Xamkin kyselytutkimusten tuloksia arvioitaessa on huomioitava, että asteikon vastausvaihtoehtojen asettelu on saattanut vaikuttaa keskiarvoon ja tutkimustulosten analysointiin: Viisiportaisen asteikon vastausvaihtoista kaksi ilmaisi tyytymättömyyttä ja kolme tyytyväisyyttä (1=huono, 2=kohtalainen, 3=hyvä,

4=erittäin hyvä, 5=erinomainen). Neutraalia vastausvaihtoehtoa ei ollut. Merkittävämpää on kuitenkin, että tutkimukset toistetaan seurantatutkimuksina vähintään kerran vuodessa, joko samanlaisina tai täydennettyinä, jolloin kyselyiden tulokset ovat vertauskelpoisia keskenään. Näin voidaan seurata niissä tapahtuvia muutoksia ja reagoida niihin.

9 POHDINTA

Eurostudent VI tutkimuksen mukaan (Penttinen ym. 2017, 26) opetuksen laadulla ja opettajien innostavuudella oli selkeä ja positiivinen merkitys opintojen etenemisen kannalta. Vuoden 2014 opiskelijabarometri osoitti myös lähiopetuksen säilymisen olevan opiskelijoille tärkeää, ja sitä toivottiin opiskelijapalautteiden perusteella jopa nykyistä enemmän (Penttilä 2016, 34). Opettajan läsnäoloa, kannustamista ja asiantuntemusta tarvitaan siis myös tulevaisuudessa. Haasteena on kuitenkin opettajien käytössä oleva aika, resurssit sekä kiinnostus nähdä ja vastata opiskelijoiden ohjaustarpeisiin.

Verkko-ohjausta halutaan kehittää, ja se on nykyajan trendi. Houkutus verkko-ohjauksen kehittämiseen on ymmärrettävää muun muassa kustannustehokkuuden ja saavutettavuuden vuoksi. Kuitenkin on hyvä huomioida, että tarjolla pitää olla vaihtoehtoja myös niille opiskelijoille, joille tämän tyyppinen ohjaus ei syystä tai toisesta sovi. Vaarana on, että ohjausta kehitetään ohjaajien ja päätoimihenkilöiden tarpeista, ja opiskelijoiden näkökulma saattaa unohtua.

Myös opiskelijoiden asenteissa on kehitettävää. Vanhanaikainen vastakkainasettelu opiskelijoiden ja opettajien välillä, auktoriteetin pelko ja vastustaminen voivat olla hyvänkin ohjauksen esteenä. Työyhteisön kehittäminen yhdessä opettajien ja opiskelijoiden kesken lisää yhteenkuuluvuutta ja luottamusta sekä parantaa hyvinvointia ja opinnoissa menestymistä. Realistisilla ja rakentavilla kehittämis ehdotuksilla on mahdollisuus saada aikaan muutoksia. Kuitenkin vain murto-osa opiskelijoista (Petääjärvi 2018, 23) antaa palautetta opintojaksoista, vaikka siihen on mahdollisuus palautelinkin kautta jokaisella opintojaksolla.

9.1 Konkreettiset kehittämisideat toimeksiantajalle

Mielestämme ohjeiden ja tietojen saatavuuteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Tällä hetkellä arvokas tieto ja viestit hukkuvat runsaaseen tietotulvaan, ja usein samaan asiaan liittyvää tietoa on etsittävä useasta eri paikasta. Opiskelijan on myös vaikea löytää tarvitsemaansa tietoa. Tietojen ja ohjeiden ajantasaisuus tulisi olla helposti löydettävissä ja päivitettyt kohdat selkeästi korostettuina. Näillä pienillä toimenpiteillä voisi edistää tiedon saavutettavuutta ja perillemenoa sekä helpommin arvioida tiedon paikkansapitävyyttä.

Selkokieli, selkeät ja yksinkertaiset kuvat ja videot palvelevat jokaista käyttäjää. Teknisesti ja kielellisesti taitavasti toteutetuilla ja runsailla internetsivuilla tieto voi jäädä joskus toisarvoiseen asemaan. Ymmärrämme näiden hienouksien markkinointiarvon, mutta ehkä niiden paikka on jossain muualla kuin ohjeissa ja ohjauksessa.

Verkko-opintojen lisääntyessä opintojakson opettaja jää usein opiskelijalle tuntemattomaksi. Olisi hyvä, jos tietäisi kenen kanssa on tekemisissä. Tuttuus lisää turvallisuutta ja helpottaa lähestymistä. Henkilökuntaa esitteleville internetsivuille tai opintojaksojen verkossa olevaan Moodle-oppimisympäristöön voisi lisätä ohjaajien esittelyvideoita, joissa ohjaaja kertoisi esimerkiksi työnkuvastaan, vastuualueistaan tai kyseisestä opintojaksosta.

Opinnäytetyön ohjausta varten oppilaitos järjestää kerran kuukaudessa opinnäytetyöpajan, joissa voi kysyä neuvoa kaikkea opinnäytetyöhön liittyvää. Opinnäytetyöpajaan ilmoittaudutaan etukäteen ja ilmoitetaan aihe tai asia, josta haluaa lisää tietoa tai johon tarvitsee apua. Vastaavanlaista matalan kynnyksen ohjausta voisi järjestää myös verkkoon. Etukäteen tai reaaliajassa voisi lähettää kysymyksiä, jotka koskisivat oppimiseen ja opiskeluun liittyviä kysymyksiä. Kysymyksiä voisi käsitellä teemoittain, jolloin vastaamassa olisi käsiteltävän aihealueen asiantuntija, esimerkiksi viestinnän opettaja kieltä koskevissa haasteissa. Vähintään kerran kuukaudessa järjestettävässä verkkoseminaarissa ohjaaja käsitelisi sovittua aihetta ja vastaisi kysymyksiin. Verkko-seminaari, josta käytetään myös nimitystä webinaari, on verkossa järjestetty virtuaalinen tapahtuma, johon osallistujat liittyvät omilta tietokoneiltaan (Juslén

s.a.). Verkko-seminaari videoitaisiin ja tallennettaisiin ohjekirjastoon, josta opiskelijat voisivat katsoa sen myöhemminkin.

Jos opintojen alussa ei vielä tunne ketään keneltä kysyä, opiskelija voi jäädä ongelmiensa kanssa yksin. Ohjaajat voisivat korostaa vertaisohjauksen tärkeyttä ja tiedon jakamista oman opiskelijaryhmän sisällä. Kun opintojen alussa korostetaan, että opiskelijoiden keskenään jakama tieto on usein yhtä relevanttia kuin varsinaisilta ohjaajilta saatu, voidaan ohjaajiin kohdistuvaa ohjaustarvetta vähentää. Yhteisten ongelmien jakaminen vertaisryhmässä sekä avun antaminen ja saaminen lisäävät myös muun muassa yhteisöllisyyttä.

9.2 Jatkotutkimuksien aiheita

Jatkotutkimusaiheena verkossa tapahtuvan ohjauksen kehittäminen toisi tärkeää tietoa siitä, mitä tapahtuu yhteisöllisyydelle, motivaatiolle, opintojen loppuun suorittamiselle ja ohjauksen saavuttamiselle sekä sen laadulle, kun verkko-ohjausta lisätään. Millaisia kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia verkko-ohjauksessa on? Hakeutuvatko opiskelijat verkko-ohjauksen piiriin? Miten verkko-opintojen lisääntyminen vaikuttaa keskeyttämisiin? Olisi myös hyödyllistä tietää, tuoko virtuaaliohjaus huomattavaa lisäarvoa nykyiseen käytäntöön verrattuna ja riittävätkö ammattikorkeakoulun resurssit turvaamaan kaikkien opiskelijoiden tarpeisiin vastaavan ohjauksen.

Olisi myös mahdollista jatkaa siitä, mihin tämän opinnäytetyön tutkimus jäi, ja keskittyä keräämään vain opiskelijoiden ideoita ohjauksen kehittämiseksi. Opiskelijoille voisi koota ryhmän ideointia tai haastattelua varten tai kerätä ideoita useammalla tavalla. Mitä enemmän ohjauksen kehittämisestä keskusteltaisiin, sitä parempiin tuloksiin tutkimuksessa todennäköisesti päästäisiin.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Arene ry. 2017. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ammattikorkeakoulujen%20opinn%C3%A4ytet%C3%B6iden%20eettiset%20suositukset.pdf> [viitattu 14.6.2018].

BYOD – Bring your own device. s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/byod-bring-device/> [viitattu 20.6.2018].

Carry on – tutkintojen läpäisemisen parantaminen sekä tehokkaammat koulutuspolut. s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/tutkintojen-lapaisemisen-parantaminen-seka-tehokkaammat-koulutuspolut/> [viitattu 23.5.2018].

Dropout and Completion in Higher Education in Europe. 2015. Main Report. (Toim.) Vossensteyn, H., Stensaker, B., Kottmann, A., Hovdhaugen, E., Jongbloed, B., Wollscheid, S., Kaiser, F. & Cremonini, L. European Commission. Education and Culture. Luxembourg: Publications Office of the European Union. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://supporthere.org/sites/default/files/dropout-completion-he_en.pdf [viitattu 22.8.2018].

European Lifelong Guidance Policy Network. 2016. Suuntaviivoja elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikalle ja palvelujärjestelyille. Yhteiset tavoitteet ja periaatteet EU:n jäsenmaille ja komissiolle. ELPGN Tools No. 6. Eurooppalaisen elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikan verkosto. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49642/ISBN978-951-39-6560-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 28.5.2018].

Heikkilä, A., Keski-Koukkari, A. & Eerola, S. 2011. Korkeakouluopiskelun haasteet. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim, 31–33.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus University Press Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. 15.–17. painos. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Ihalainen, P. 2009. TUKEA-hankkeen tavoitteet ja toimintatavat. Teoksessa Ihalainen, P. (toim.) Puolipilvistä ja kirkastuvaa. Ammatillisen verkkopedagogiikan kehittäminen. Haaga-Helian kehittämisraportteja 5/2009, 7–13. Helsinki: Haaga-Helian ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaistut/puolipilvista.pdf> [viitattu 18.6.2018].

Juslén, J. s.a. Webinaari eli verkkoseminaari. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://webinaari.fi/webinaarit-ja-verkkokokoukset/webinaari-eli-verkkoseminaari/> [viitattu 21.8.2018].

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2018. Opiskelu- ja tukipalvelut. Opin-
tojen-ohjaus. WWW-dokumentti. Päivitetty 30.1.2018. Saatavissa:
<https://www.xamk.fi/> [viitattu 28.5.2018].

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy. 2017. Tutkintosääntö. Kouvola:
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy. PDF-dokumentti. Päivitetty
14.9.2017. Saatavissa: [https://www.xamk.fi/wp-content/uploads/2016/06/tut-
kintosaaento_20_12_2017.pdf](https://www.xamk.fi/wp-content/uploads/2016/06/tutkintosaaento_20_12_2017.pdf) [viitattu 23.5.2018].

Kolehmainen, A., Mäenpää, K., Peltola, S. & Ylönen, H. 2017. Ohjausproses-
sit ja ohjaustoimijat verkko-ohjauksessa. Teoksessa Guttorm, T., Hakkarai-
nen, T., Kolehmainen, A., Mäenpää, K., Peltola, S. & Ylönen, H. (toim.)
Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa.
ePooki 38/2017. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkai-
sut, 17–41. Oulu: Oulun ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa:
[https://www.theseus.fi/bitstream/han-
dle/10024/135733/ePooki%2038_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135733/ePooki%2038_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [viitattu
18.6.2018].

Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. 2017. Korkeakouluopiskelijoiden terveys-
tutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. Helsinki:
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. PDF-dokumentti. Saatavissa:
http://www.yths.fi/filebank/4300-KOTT_uusin_2016.pdf [viitattu 3.6.2018].

Kuurila, E. 2014. Uraohjaus ja urasuunnittelu ammattikorkeakoulussa. Turun
yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos. Rauman yk-
sikkö. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: [http://www.utu-
pub.fi/bitstream/handle/10024/98607/AnnalesC384KuurilaVK.pdf?se-
quence=2&isAllowed=y](http://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/98607/AnnalesC384KuurilaVK.pdf?sequence=2&isAllowed=y) [viitattu 2.6.2018].

MOT Sanakirjasto. 2018. MOT Pro Englanti. Kielikone Oy. Saatavissa:
<https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 28.5.2018].

Myllymäki, M. 2018. Development and Evaluation Study of a Video-Based
Blended Education Model. University of Jyväskylä. Faculty of Information
Technology. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. JYU dissertations 2. PDF-doku-
mentti. [https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/58853/978-951-39-7496-
1_vaitos24082018.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/58853/978-951-39-7496-1_vaitos24082018.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [viitattu 26.8.2018].

Mäenpää, K., Peltola, S. & Ylönen, H. 2017. Ohjaus ja verkko-ohjaus. Teok-
sessa Guttorm, T., Hakkarainen, T., Kolehmainen, A., Mäenpää, K., Peltola,
S. & Ylönen, H. (toim.) Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen sekä tieto- ja neu-
vontatyöhön verkossa. ePooki 38/2017. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus-
ja kehitystyön julkaisut, 11–15. Oulu: Oulun ammattikorkeakoulu. PDF-doku-
mentti. Saatavissa: [https://www.theseus.fi/bitstream/han-
dle/10024/135733/ePooki%2038_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135733/ePooki%2038_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [viitattu
18.6.2018].

Mäenpää, S. 2018a. Suunnittelija. Opintonsa keskeyttäneiden opiskelijoiden määrä Xamkissa. Eronneet 2017 ja 2018. Sähköpostiviesti 29.5.2018. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Mäenpää, S. 2018b. Suunnittelija. Polkuopiskelijat, Kotkan kampus. Sähköpostiviesti 26.4.2018. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Mäenpää, S. 2018c. Suunnittelija. Sosionomiopiskelijat, Kotkan kampus. Sähköpostiviesti 6.4.2018. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2011. Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75476/tr15.pdf?sequence=1> [viitattu 28.5.2018].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014. Opiskelijatutkimus 2014. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:10. Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75224/okm10.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 14.6.2018].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Ehdotus Suomelle: Suomi 100+. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio tähtää koulutustason nostamiseen. Tiedote 24.10.2017. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio-tahtaa-koulutustason-nostamise [viitattu 11.8.2018].

Opinto-opas. s.a. Opetussuunnitelmat. Sosionomikoulutus. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkimus, 210 op. Sosionomi (AMK). Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://opinto-opas.xamk.fi/index.php/fi/28/fi/127615> [viitattu 28.5.2018].

Penttilä, J. 2008. "Kävin kokeilee kepillä jäätä". Tutkimus opintojen keskeyttämisestä Tampereen ammattikorkeakoulussa. Tamko:n julkaisusarja no. 1. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta ja Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs.

Penttilä, J. 2016. Opintojen eteneminen ja opiskelukyky. Opetus. Teoksessa Villa, T. (toim.) Opiskelijabarometri 2014. Katsaus korkeakouluopiskelijoiden opintoihin, arkeen ja hyvinvointiin. Otus 55/2016. Helsinki: Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus, 31–42. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://drive.google.com/file/d/0B9L1fvjudy3GTENwUnNKa0s1Zmc/view> [viitattu 15.6.2018].

Penttinen, L., Kosonen, T., Annala, J. & Mäkinen, M. 2017. Ohjaus ja opintojen eteneminen. Eurostudent VI -tutkimuksen julkaisusarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:36. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80533/okm36.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 15.6.2018].

Petääjärvi, E. 2018. Logistiikan opetus opiskelijan näkökulmasta. Uuden opettajuuden hyödyntäminen. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Logistiikan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150021/Petaajarvi_Emma.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 14.6.2018].

Rantamäki, A. 2018. Assistentti. Lupa kuvien käyttöön. Sähköpostiviesti 19.6.2018. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Salovaara-Pitkänen, H. 2015. "Napakampaa ohjausta ja aikataulutusta" opintojen pitkittymisen syitä ja tuen tarpeita Mikkelin ammattikorkeakoulussa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://erityisopettaja.fi/napakampaa-ohjausta-ja-aikataulutusta-opintojen-pitkittymisen-syita-ja-erityisen-tuen-tarpeita-mikkelin-ammattikorkeakoulussa> [viitattu 27.5.2018].

Tilastokeskus. 2018. Koulutuksen keskeyttäminen 2016. Helsinki: Tilastokeskus. PDF-dokumentti. Päivitetty 14.3.2018. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/kkesk/2016/kkesk_2016_2018-03-14_fi.pdf [viitattu 29.5.2018].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 14.6.2018].

Vehviläinen, S. 2014. Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Vipunen s.a. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen kulku lukuvuoden aikana. Opetushallinnon tilastopalvelu. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Excel-tiedosto. Saatavissa: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Amk%20-%20%20Amk%20opiskelijoiden%20opintojen%20kulku%20lukuvuoden%20aikana%20-%20Oppilaitos-Oppilaitos.xlsb [viitattu 15.2.2018].

Webropol Oy s.a. Webropol online-kyselytutkimustyökalu – Kerää vastauksia, joilla on merkitystä. Helsinki: Webropol Oy. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://webropol.fi/tuotteemme/> [viitattu 25.5.2018].

Xamk. 2018. Tiedotteet kyselytuloksista. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Päivitetty 21.8.2018. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/> [viitattu 29.8.2018].

Xamkin avainluvut. s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/xamk/xamkin-avainluvut/> [viitattu 11.9.2018].

Xamk Student Intranet. 2018. Aiotko tehdä kyselyn Xamkin opiskelijoille? Lue tämä! Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Päivitetty 7.3.2018. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/> [viitattu 1.6.2018].

KYSELYTUTKIMUKSEN SAATEKIRJE

Kysely Kotkan sosionomiopiskelijoille (AMK)

29.3.2018

Kerro mielipiteesi vastaamalla kyselyyn.

Teemme opinnäytetyötä ohjauksen merkityksestä opintojen keskeyttämiseen koulussamme. Tutkimuksemme tukee Xamkin Carry on -hanketta. Kyselyllä haluamme selvittää sosionomien (AMK) näkemystä ohjauksen sujuvuudesta ja opintojen keskeyttämiseen liittyvistä tekijöistä. Toivomme myös saavamme ideoita ohjauksen kehittämiseen.

Vastaamalla kyselyyn edistät parempien ohjaustapojen kehittämistä. Kyselyyn vastataan nimettömästi.

Kysely on auki 10.4.2018 saakka.

Terveisin

Tarja Ruuska tarja.ruuska@edu.xamk.fi

Päivi Paavola paivi.paavola@edu.xamk.fi

Sosionomiopiskelijat, Kotkan kampus

Vastaamaan pääset tästä: <https://www.webropolsurveys.com/S/6B8529A95ED3E017.par>

KYSELYTUTKIMUSLOMAKE

Tervetuloa sosionomeille suunnattuun kyselyyn!

Taustatiedot

1. Mihin ikäryhmään kuulut?

- 20
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-

2. Kuinka kauan edellisistä opinnoistasi on kulunut aikaa? *

- alle 5 vuotta
- 5-10 vuotta
- yli 10 vuotta

3. Mikä on opiskelumuotosi? *

- Päiväopiskelu
- Monimuoto-opiskelu
- Muu, mikä?
_____

Opintojen keskeyttäminen

4. Oletko harkinnut opintojen keskeyttämistä? *

- En ole harkinnut opintojeni keskeyttämistä
- Olen harkinnut opintojeni keskeyttämistä
- Aion keskeyttää
- Olen keskeyttänyt

5. Mitkä tekijät ovat saaneet sinut harkitsemaan opintojen keskeyttämistä tai ovat olleet keskeyttämisen syynä? Valitse kolme tärkeintä! Jos edelliseen kysymykseen vastasit En, siirry kohtaan 6.

- Motivaation puute
- Opiskelu on mielestäni liian vaikeaa amk:ssa
- Opetuksessa oli liikaa vanhan toistoa
- Kurssien sisällöt eivät vastanneet odotuksia tai eivät kiinnostaneet
- Liikaa itsenäistä opiskelua
- Ohjauksen ja neuvonnan puute opinnoissa
- Ajanhallinnan ongelmat
- Muutos elämäntilanteessa
- Työssäkäynti
- Terveydelliset syyt
- Armeija
- Taloudelliset ongelmat
- Muu, mikä?
_____

6. Jos olet keskeyttänyt opintojaksoja, mitkä ovat olleet päätökseen johtaneet syyt? Valitse kolme tärkeintä! *

- Motivaation puute
- Liian vaikea kurssi
- Opintojakso ei vastannut odotuksia
- Ohjauksen ja neuvonnan puute
- Ajanhallinnan ongelmat
- Muutos elämäntilanteessa
- Työssäkäynti
- Terveydelliset syyt
- En ole keskeyttänyt yhtään opintojaksoa
- Muu, mikä?
_____

Ohjaus

7. Onko saamastasi ohjauksesta ollut apua opinnoissasi? Ohjauksella tarkoitamme kaikkea opintoihin liittyvää neuvontaa ja tukea. *

Kyllä Ei Vaihtelevasti En osaa sanoa

8. Kerro, millaista apua olet saanut ja millaisissa asioissa ohjauksesta on ollut sinulle eniten hyötyä.

---

9. Arvioi seuraavia väittämiä. Valitse mielestäsi sopivin vaihtoehto.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
1. Tiedän kenen puoleen voin kääntyä, kun tarvitsen ohjausta.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ohjausta saa riittävän nopeasti.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ohjaaja/opettaja on helposti lähestyttävä.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ohjaus ja tuki ovat riittävän yksilöllistä.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ohjauksella on ollut positiivista vaikutusta opintoihini.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Haen tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ja tukea opintojeni edistämiseksi.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Jään ilman ohjausta, koska en rohkene lähestyä ohjaajaa/opettajaa.	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kuinka tyytyväinen olet saamaasi ohjaukseen opintojen eri vaiheissa?

	Erittäin tyytyväinen	Jokseenkin tyytyväinen	Vaihtelevasti tyytyväinen ja tyytymätön	Jokseenkin tyytymätön	Erittäin tyytymätön
1. Opintojen alkuvaiheessa.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Opintojen keskivaiheessa.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Opintojen loppuvaiheessa.	☐	☐	☐	☐	☐

11. Miten haluat tavoittaa ohjaajan/opettajan?

- Sähköposti
- Puhelin
- Facebook
- WhatsApp
- Chat
- Henkilökohtaisesti
- Muu, miten?
_____

12. Kerro ideasi opintojen ohjauksen kehittämiseksi!
